

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 28.11.2013
COM(2013) 836 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

**Čtvrtá zpráva o monitorování zemí západního Balkánu v období po liberalizaci
vízového režimu v souladu s prohlášením Komise ze dne 8. listopadu 2010**

(Text s významem pro EHP)

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Čtvrtá zpráva o monitorování zemí západního Balkánu v období po liberalizaci vízového režimu v souladu s prohlášením Komise ze dne 8. listopadu 2010

(Text s významem pro EHP)

1. Úvod

Od 19. prosince 2009 se na občany Bývalé jugoslávské republiky Makedonie, Černé Hory a Srbska, kteří vlastní biometrické pasy, vztahuje bezvízový styk s členskými státy Evropské unie v souladu s nařízením č. 539/2001¹. Od 15. prosince 2010 se bezvízový styk týká i občanů Albánie a Bosny a Hercegoviny.

Rozhodnutí o zrušení vízové povinnosti bylo založeno na důkladném zhodnocení pokroku těchto zemí při plnění požadavků stanovených v plánech pro liberalizaci vízového režimu v oblasti zabezpečení dokladů, správy hranic a řízení migrace, azylu, boje proti organizované trestné činnosti a korupci a základních práv souvisejících s volným pohybem. Bezvízový styk je jedním z hlavních úspěchů dosavadního úsilí těchto zemí o integraci do Evropy.

Ve svém prohlášení předloženém dne 8. listopadu 2010 na zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci Komise zdůraznila, že integrita bezvízového režimu závisí na tom, zda budou všechny země západního Balkánu pokračovat v provádění opatření stanovených v plánu v oblasti víz. Komise zavedla mechanismus monitorování v období po liberalizaci vízového režimu, který zahrnuje všechny oblasti politiky stanovené v plánech pro liberalizaci vízového režimu za účelem posouzení udržitelnosti reforem, které mají zajistit zachování integrity bezvízového režimu.

Jedná se o čtvrtou zprávu o monitorování v období po liberalizaci vízového režimu, která má být zveřejněna od prohlášení Komise v roce 2010². Zpráva podává přehled o rozvoji mechanismu monitorování v období po liberalizaci vízového režimu, uvádí hodnocení Komise týkající se opatření, která země západního Balkánu provedly na základě svých plánů v oblasti víz, přezkoumává fungování bezvízového režimu a obsahuje doporučení týkající se reforem, které mají zabránit opakování problémů, jež od roku 2010 bezvízový režim doprovázely.

2. POSÍLENÝ MECHANISMUS MONITOROVÁNÍ V OBDOBÍ PO LIBERALIZACI VÍZOVÉHO REŽIMU

Dne 28. srpna 2012 vydala Komise třetí zprávu o mechanismu monitorování v období po liberalizaci vízového režimu³. Komise analyzovala pokrok jednotlivých zemí s bezvízovým stykem při provádění reforem uvedených v příslušném plánu pro liberalizaci vízového režimu, přezkoumala fungování bezvízového režimu a posoudila úsilí těchto zemí o řešení zneužívání azylových řízení v členských státech EU.

Dialog mezi Komisí a zeměmi západního Balkánu týkající se bezvízového režimu probíhá v rámci procesu stabilizace a přidružení. Úředníci Komise v lednu 2013 navštívili Černou

¹ Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. března 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni (Úř. věst. L 81, 21.3.2001, s. 1).

² Předchozí zprávy jsou tyto: SEK(2011) 695, SEK(2011) 1570, COM(2012) 472.

³ COM(2012) 472.

Horu, v květnu 2013 Srbsko a v červnu 2013 Bosnu a Hercegovinu. S pomocí odborníků z členských států mohli ověřit kvalitu reforem prováděných těmito zeměmi s bezvízovým stykem.

Dne 5. listopadu 2012 se v Tiraně konalo setkání ministrů spravedlnosti a vnitra na 10. fóru EU-západní Balkán, a to v období nebývalého sezónního přílivu žadatelů o azyl ze zemí západního Balkánu do EU. Země západního Balkánu vydaly k bezvízovému styku společné prohlášení, v němž potvrdily svůj rozhodný závazek provést reformy, které jsou nezbytné k zachování integrity bezvízového režimu. Dne 12. listopadu 2012 uspořádala Komise schůzku vysokých úředníků za účelem provádění těchto závazků v praxi. Účastníci se rozhodli posílit mechanismus podávání zpráv o migračních tocích na základě měsíčních varovných zpráv agentury Frontex a informací od Europolu a Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO).

V prosinci 2012 začaly všechny země západního Balkánu s bezvízovým stykem předkládat Komisi měsíční statistické údaje o migračních tocích do EU. Tento mechanismus podávání zpráv Komise zhodnotila na schůzce vysokých úředníků v Bruselu dne 22. února 2013.

V reakci na řadu nárůstů žádostí o azyl z jednotlivých zemí v roce 2012 a 2013 přijaly dotčené členské státy EU a státy přidružené k Schengenu společně se svými protějšky ze západního Balkánu okamžitá opatření. Nárůst počtu albánských žádostí o azyl ve Spojeném království počátkem roku 2013 podnítil britské orgány k vyslání styčného úředníka pro migraci do Tirany. V srpnu 2012 reagovaly německé azylové orgány na nejnovější nárůst žádostí o azyl ze Srbska a Bývalé jugoslávské republiky Makedonie obnovením oddělení podpory pro západní Balkán, což zkrátilo lhůty pro vydávání rozhodnutí v řízení prvního stupně. V červenci 2012 zavedl švýcarský federální imigrační orgán u všech žadatelů z evropských zemí s bezvízovým stykem zrychlené řízení. Po náhlém nárůstu albánských žádostí ve Švédsku v dubnu a květnu 2012 vyslaly švédské orgány styčné úředníky do Srbska a Černé Hory a přesvědčily své albánské protějšky, aby posílily kontroly na všech albánských hraničních přechodech. Albánská pohraniční policie zvýšila sledování letů z Řecka, Kosova* a Bývalé jugoslávské republiky Makedonie do Švédska, jelikož většina albánských cestujících nastoupila na let v těchto zemích.

S pomocí sítě pro analýzu rizik v zemích západního Balkánu vydala agentura Frontex dosud 34 varovných zpráv. Její roční analýza rizik v zemích západního Balkánu pro rok 2013, která byla účastníkům ze zemí západního Balkánu předložena na konferenci ve Skopji v květnu 2013, shrnuje nejnovější trendy v oblasti hraničních kontrol na vnějších hranicích EU a nelegální migrace z regionu. Tyto zprávy a roční analýza rizik umožňují důkladné posouzení trendů v oblasti migrace z regionu a přijetí operativních opatření členskými státy EU a dotčenými zeměmi s bezvízovým stykem s cílem zabránit zneužívání azylu. Komise využívá měsíční varovné zprávy agentury Frontex k podávání stručných zpráv Radě a v případě potřeby k uspořádání schůzek vyšších úředníků.

3. POSOUZENÍ POKRAČUJÍCÍHO PROVÁDĚNÍ OPATŘENÍ ZEMĚMI ZÁPADNÍHO BALKÁNU ZA ÚČELEM DODRŽOVÁNÍ POŽADAVKŮ STANOVENÝCH V PLÁNECH V OBLASTI VÍZ

Hodnocení je založeno na těchto zdrojích: měsíční varovné zprávy a roční analýza rizik v zemích západního Balkánu pro rok 2013 vydané agenturou Frontex; měsíční statistické údaje o migračních trendech, které poskytují země západního Balkánu; popisné zprávy zemí s bezvízovým stykem, které analyzují příčiny jevu zneužívání azylu; doplňkové informace

* Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

poskytnuté úřadem EASO a jinými agenturami EU; výsledek zasedání příslušných podvýborů a schůzek v rámci dialogu na vysoké úrovni uspořádaných s každou zemí v rámci procesu stabilizace a přidružení a výsledek cílených hodnotících misí uskutečněných úředníky Komise. Hodnocení dodržuje blokovou strukturu plánů jednotlivých zemí týkajících se liberalizace vízového režimu.

3.1. Albánie

Pokračuje proces výroby a distribuce biometrických pasů a průkazů totožnosti. Od jejich zavedení v květnu 2009 vydaly albánské orgány 2 590 000 biometrických pasů. Albánie pozměnila své právní předpisy s cílem zpřísnit podmínky, za nichž mohou občané požádat o změnu jména, aby se vyhnuli hraničním kontrolám. Byl novelizován zákon o občanském rejstříku s cílem omezit a kontrolovat změny v občanském rejstříku. Podle nového nařízení ministerstva vnitra musí občané před podáním žádosti o změnu jména získat od pohraniční policie osvědčení, které prokazuje, že nejsou uvedeni na seznamu osob, jimž byl zakázán vstup do schengenského prostoru. V období od června 2012 do března 2013 bylo z těchto důvodů odmítnuto přibližně 34 % z celkem 6 763 osob žádajících o změnu jména. Značným problémem je i nadále padělání dokladů, zejména používání falešných razítek na vnějších hranicích EU a předkládání padělaných cestovních dokladů albánskými státními příslušníky.

V oblasti správy hranic dosáhla Albánie pokroku. Posílila operativní spolupráci s Řeckem, Itálií a Kosovem, provedla dohodu o zřízení společného střediska pro policejní spolupráci s Bývalou jugoslávskou republikou Makedonie a uskutečnila řadu společných hlídek s Kosovem, Bývalou jugoslávskou republikou Makedonie a Černou Horou. Albánie rovněž spojila systém informačních technologií pohraniční policie s databází občanského rejstříku na hraničních přechodech, jež představuje druhou úroveň kontroly podvodných změn jména. Je třeba posílit analýzu rizik a kapacity pro posuzování hrozeb.

V oblasti azylu je zaveden institucionální a právní rámec. V Albánii je však mezinárodní ochrana přiznávána pouze velmi malému počtu žadatelů. V této oblasti je třeba zvýšit úsilí. Uprchlíkům a osobám požívajícím podpůrné ochrany nejsou dosud vydávány žádné průkazy totožnosti. Albánský vízový režim stále není plně v souladu s normami EU.

V oblasti migrace dosáhla Albánie určitého pokroku. Albánie provádí dohodu mezi EU a Albánií o zpětném přebírání osob. Počet albánských státních příslušníků, kteří se vrátili dobrovolně, se v roce 2012 v porovnání s rokem 2011 zvýšil. Je však nutné posílit institucionální kapacitu pro provádění strategie a akčního plánu pro navracené osoby.

V oblasti policejní spolupráce a boje proti organizované trestné činnosti lze nahlásit určitý pokrok. Albánská policie v současnosti reviduje své postupy s cílem zlepšit schopnost policistů v terénu podávat zprávy a posílit aktivně vedená vyšetřování. Je naléhavě nutné, aby klíčové instituce zlepšily koordinaci, a tím co nejvíce zvýšily kapacity pro vyšetřování závažné a organizované trestné činnosti. Albánie se chystá uzavřít s Europolem dohodu o operativní spolupráci.

V oblasti boje proti drogám došlo k pokroku. V prvním čtvrtletí roku 2013 se počet trestních věcí týkajících se obchodu s drogami zvýšil téměř o 40 % a počet osob zadržených kvůli obvinění v souvislosti s drogami vzrostl o 11,5 %. Zatímco zabavené množství marihuany a kokainu vzrostlo, zabavené množství heroínu se snížilo.

Albánie dosáhla určitého pokroku v boji proti obchodování s lidmi, ačkoli problémem je i nadále vnitřní obchod s lidmi. Jsou zavedeny standardní operační postupy pro identifikaci a pomoc obětem a potenciálním obětem, je však třeba posílit kapacity donucovacích orgánů a mezinárodní spolupráci. V listopadu 2012 byla za účasti ministerstva vnitra, státního zastupitelství a ministerstva spravedlnosti zřízena společná pracovní skupina, která má

projednávat konkrétní případy obchodování s lidmi. Výsledky této iniciativy je nutné sledovat.

V oblasti praní peněz došlo k určitému pokroku. Policie vypracovala posouzení rizik a poskytla je i ostatním orgánům. Na základě doporučení výboru Moneyval byl pozměněn trestní zákoník s cílem oddělit praní peněz od hlavní trestné činnosti a zavést trestný čin praní vlastních peněz. Počet odsouzení v případech týkajících se praní peněz se z nízké počáteční úrovně zvýšil a stejně tak vzrostl i počet oznámení podezřelých operací.

V boji proti korupci dosáhla Albánie určitého pokroku. Právní a institucionální rámec je v zásadě zaveden, je však třeba odstranit překážky bránící řádnému vyšetřování úředníků veřejné správy a soudců. Je nutné dosáhnout přesvědčivých výsledků, pokud jde o vyšetřování, trestní stíhání a odsouzení na všech úrovních, úsilí se však začíná vyplácet. Mezi rokem 2012 a 2013 se počet oznámených případů korupce zvýšil z 22 na 45; počet aktivně vedených vyšetřování vzrostl z 19 na 32 a počet policejních operací v souvislosti s korupcí a trestnou činností úředníků se zvýšil z 5 na 11.

Pokrok v oblasti základních práv byl nerovnoměrný, k určitému zlepšení došlo v oblasti práv žen a nediskriminace, zatímco v oblasti integrace Romů bylo dosaženo jen omezeného pokroku. Nástroje politiky zaměřené na zranitelné skupiny musí být uplatňovány účinněji. Strategie pro zlepšení životních podmínek Romů není konzistentní. Byla přijata opatření k řešení problému nevidovaných romských dětí. Je třeba zlepšit provádění opatření stanovených v národním akčním plánu v rámci Desetiletí romské integrace. Romové se dosud potýkají se složitými životními podmínkami a častou diskriminací, především pokud jde o přístup ke vzdělávání, zaměstnání, zdravotní péči a bydlení.

3.2. Bosna a Hercegovina

V oblasti zabezpečení dokumentů dosáhla Bosna a Hercegovina pokroku. Orgány vydaly 1 791 444 biometrických pasů, v oběhu je však dosud 62 565 starých pasů. Bosna a Hercegovina přijala nový zákon o cestovních dokladech a připravuje se na vydávání biometrických pasů třetí generace. Od března 2013 jsou vydávány elektronické průkazy totožnosti nové generace, přičemž doposud jich bylo vydáno 258 077. Dosud nebyly přijaty navrhované změny zákona o trvalém pobytu.

V oblasti integrované správy hranic se provádí revidovaná strategie a akční plán a jsou zavedeny mechanismy monitorování. Pokračuje operativní spolupráce a sdílení informací s agenturou Frontex. Pro pohraniční policii bylo zajištěno další vzdělávání. Středisko pro společnou analýzu rizik vypracovává strategické analýzy pro příslušné orgány. Zlepšila se sledovací zařízení na hraničních přechodech. Pokračuje spolupráce se sousedními zeměmi a časté společné pohraniční hlídky zlepšily odhalování nelegálních migrantů a pašovaného zboží. Bosna a Hercegovina uzavřela na hranicích s Černou Horou 44 míst, která byla určena jako nepovolené hraniční přechody. Dosud je třeba uzavřít nepovolené hraniční přechody na hranicích se Srbskem.

V oblasti azylu byly přijaty změny zákona o pohybu a pobytu cizinců a žadatelů o azyl, které přibližují právní předpisy normám EU a mezinárodním normám. Je zapotřebí další práce s cílem sladit předpisy týkající se zadržení s *acquis* EU. V oblasti migrace a azylu byla přijata nová strategie a akční plán. Orgány zřídily v Trnovu středisko pro trvalý azyl. Kapacita azylového systému se jeví jako dostatečná k zvládnutí stávajícího počtu žádostí o azyl. Pro úředníky, kteří vyřizují žádosti o azyl, bylo zajištěno další vzdělávání.

V oblasti migrace dosáhla Bosna a Hercegovina pokroku. Funguje středisko pro dočasné zadržení nelegálních přistěhovalců. Je prováděna dohoda mezi EU a Bosnou a Hercegovinou

o zpětném přebírání osob. Je třeba plně provést strategii pro opětovné začlenění navracených osob.

Bosna a Hercegovina učinila přípravy k vypracování nové strategie v oblasti boje proti organizované trestné činnosti na základě modelu Europolu pro posuzování hrozeb závažné a organizované trestné činnosti. Do roku 2012 byla prováděna předchozí strategie. Začal fungovat systém elektronické výměny údajů mezi donucovacími orgány a státními zastupitelstvími, ačkoli ředitelství pro policejní koordinaci nemá k příslušným databázím přístup. Boji proti organizované trestné činnosti brání nedostatečná systematická výměna informací o trestné činnosti a zpravodajských informací a neexistence účinné koordinace. Má být přijat návrh zákona o ochraně svědků. Není zaveden účinný systém pro konfiskaci majetku.

V roce 2012 se v oblasti obchodování s lidmi, drogami a zbraněmi uskutečnila řada úspěšných rozsáhlých společných policejních operací se třetími zeměmi. Je třeba provést plně plán dohodnutý mezi Europolem a ministerstvem bezpečnosti. Europol dokončil posouzení ochrany údajů, které je nezbytné pro uzavření dohody o operativní spolupráci, a hodnocení bylo předloženo společnému kontrolnímu orgánu Europolu za účelem vydání stanoviska.

V oblasti boje proti obchodu s drogami jsou institucionální kapacity pro koordinaci a provádění politického rámce i nadále nedostatečné. Je třeba zvýšit kapacity donucovacích orgánů. Provádění předchozí národní protidrogové strategie a jejího akčního plánu se ukázalo jako nedostatečné. Dosud nebyl přijat návrh změny zákona o předcházení a potlačování zneužívání omamných látek, včetně zřízení úřadu pro drogy. Pokračuje spolupráce s Evropským monitorovacím centrem pro drogy a drogovou závislost.

V oblasti boje proti obchodování s lidmi byla přijata nová strategie a akční plán. Ustanovení o obchodování s lidmi byla začleněna do trestních zákonů Republiky srbské a distriktu Brčko. Podobné změny trestního zákoníku je třeba přijmout i na úrovni státu a federace. Zvýšil se počet zjištěných obětí. Pokračují vzdělávací kampaně zaměřené na sociální pracovníky, učitele, inspektory práce a státní zástupce. Dosud není plně funkční oddělení pro boj proti obchodování s lidmi v úřadu národního koordinátora a databáze obětí obchodování s lidmi.

Neexistují dostatečně účinná opatření pro předcházení praní peněz a financování terorismu. Jsou zapotřebí lepší právní předpisy a provedení strategie a akčního plánu pro předcházení praní peněz a financování terorismu. Je nutno přijmout nový zákon o praní peněz a financování terorismu a změny trestního zákoníku na základě doporučení výboru Moneyval. Je třeba provést akční plán ke splnění doporučení výboru Moneyval. Pokračovalo sdílení informací prostřednictvím skupiny Egmont, sítě finančních zpravodajských jednotek.

Provádění nové protikorupční strategie a akčního plánu je opožděno. Agentura pro předcházení korupci a koordinaci boje proti korupci přijala určité zaměstnance, dosud však není plně funkční. Korupce je stále rozšířena ve veřejném i soukromém sektoru. Jsou naléhavě zapotřebí rozhodnější opatření na straně donucovacích orgánů a státních zastupitelství. Výsledky vyšetřování, trestních stíhání a odsouzení v souvislosti s případy korupce jsou nedostatečné. Byl přijat nový zákon o financování politických stran, právní předpisy v této oblasti jsou však i nadále roztržštěné. Změny zákona o střetu zájmů vyžadují další práci. Neexistují žádné právní předpisy, které by zaručovaly ochranu oznamovatelů.

Co se týká základních práv souvisejících s volným pohybem, situace Romů se mírně zlepšila. Vláda ustavila Romský výbor, který má sledovat provádění strategie pro Romy a přezkoumat Dekádu romské integrace od roku 2005 do roku 2015. Výbor je složen z 22 členů – polovina jich pochází z romské komunity, druhá polovina z příslušných institucí. Tento výbor se sešel dvakrát a vyčlenil financování na projekty, které se zabývají zaměstnáváním Romů, bydlením

a zdravotní péči poskytovanou Romům. Velmi málo však bylo učiněno pro zlepšení situace romských žen a dětí. Vysoký počet romských dětí není po porodu zaevidován a nemůže docházet do školy ani nemá zdravotní pojištění. Obavy i nadále vyvolává organizované žebření dětí.

3.3. Bývalá jugoslávská republika Makedonie

V oblasti zabezpečení dokladů dosáhla Bývalá jugoslávská republika Makedonie pokroku. V období od dubna 2007 do prosince 2012 vydaly orgány 1 603 993 biometrických pasů. Proces vydávání dokladů probíhá bezproblémově. Od února 2012 lze používat pouze biometrické pasy.

V oblasti správy hranic pokračovala operativní spolupráce a sdílení údajů s agenturou Frontex. V prvním čtvrtletí roku 2013 uskutečnila Bývalá jugoslávská republika Makedonie 87 společných hlídek s Bulharskem, Albánií, Srbskem a Kosovem. Pokračovala práce na zavedení radiokomunikačního systému TETRA. Bylo zajištěno další vzdělávání pro pohraniční policii. Institucionální a provozní kapacity národního koordinačního centra pro správu hranic nejsou dosud dostatečné.

V oblasti azylu byl přijat národní program integrace. S využitím grantu Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky byla zahájena výstavba 20 ubytovacích zařízení. V roce 2012 bylo podáno 527 žádostí o azyl, to je o 213 méně než v roce 2011. Většinu žádostí podali afghánští a pákistánští státní příslušníci. Pokračují informační kampaně pro žadatele o azyl. Kapacita azylového oddělení ministerstva vnitra se zvýšila a zaměstnancům bylo poskytnuto další školení. Legislativní a institucionální rámec je uspokojivý, je však třeba zlepšit provádění. Určitého pokroku bylo dosaženo při urychlování postupu vydávání nových dokladů totožnosti žadatelům o azyl. Dosud přetrvávají problémy se zajišťováním tlumočnických služeb při pohovorech se žadateli o azyl.

Co se týká migrace, byl novelizován zákon o cizincích s cílem zjednodušit postupy udělování povolení k dočasnému pobytu. V roce 2012 bylo odhaleno 682 nelegálních migrantů; v prvních dvou měsících roku 2013 jich bylo zjištěno 111. Schopnost zvládnout a řídit migrační toky není vzhledem k rostoucímu počtu migrantů procházejících přes zemi dostatečná. Je prováděna dohoda s EU o zpětném přebírání osob.

V oblasti boje proti organizované trestné činnosti se středisko pro potlačování organizované a závažné trestné činnosti v rámci ministerstva vnitra potýkalo s problémy při náboru nových zaměstnanců. Vnitrostátní databáze zpravodajských informací o trestné činnosti pro shromažďování zpravodajských informací není dosud funkční. Dosud nebylo zřízeno národní koordinační centrum pro boj proti organizované trestné činnosti. V oblasti boje proti organizované trestné činnosti je třeba zlepšit spolupráci mezi příslušnými donucovacími orgány – ministerstvem vnitra, státním zastupitelstvím, celní správou a finanční policií. Pokračovalo vzdělávání týkající se uplatňování nového zákona o trestním řízení.

Účinnosti státních zastupitelství brání neexistence přímého přístupu do databází v oblasti prosazování práva. Policii chybí nezávislý a spolehlivý mechanismus externího dohledu. Spolupráce policejních a celních orgánů při zabavování drog se zlepšila a byla provedena řada úspěšných mezinárodních policejních operací proti sítím obchodníků s drogami. Je třeba posílit lidské zdroje v oddělení ministerstva vnitra pro nedovolené drogy. V oblasti přeshraniční organizované trestné činnosti pokračovala mezinárodní a regionální spolupráce. Bývalá jugoslávská republika Makedonie ratifikovala dohodu o operativní spolupráci, dosud však nevyhlásila do Europolu styčného úředníka.

V oblasti boje proti obchodování s lidmi byla přijata nová strategie a akční plán s důrazem na identifikaci obětí, prevenci a zlepšování opětovného začlenění obětí. Má být zřízen státní fond

pro poskytování odškodnění obětem obchodování s lidmi. Na místní úrovni bylo v partnerství s nevládními organizacemi zřízeno šest mobilních týmů pro včasnou identifikaci potenciálních obětí. Pokračovalo vzdělávání příslušníků policie, včetně pohraniční policie, státních zástupců, soudců a státních zaměstnanců. Ve čtyřech případech týkajících se obchodování s lidmi bylo v roce 2012 odsouzeno 24 osob. Je třeba vypracovat komplexní, víceoborový přístup k obchodování s lidmi, který je zaměřen na oběti. Je třeba zlepšit kapacity pro identifikaci a opětovné začlenění obětí a trestní stíhání pachatelů.

Pokud jde o boj proti korupci, v roce 2012 byl posílen legislativní rámec s cílem umožnit systematické ověřování prohlášení o střetu zájmů ze strany státní komise pro předcházení korupci. V roce 2012 bylo ověřeno celkem 483 prohlášení předložených členy vlády, poslanci a státními zaměstnanci, přičemž bylo zjištěno 9 případů střetu zájmů. Tato prohlášení nepředložilo 123 osob, přičemž ve 26 případech bylo zahájeno přestupkové řízení. V prvním čtvrtletí roku 2013 byl přijat podrobný plán pro ověřování prohlášení soudců a členů místní samosprávy.

Soudci, státní zástupci, příslušníci donucovacích orgánů a státní zaměstnanci se zúčastnili dalšího vzdělávání. Změnami zákona o financování politických stran, které byly přijaty v listopadu 2012, byl posílen systém pro kontrolu financování politických stran a financování volebních kampaní. Sestavuje se přehled vyšetřování, obvinění, odsouzení a trestů, včetně případů korupce na vysoké úrovni. Kapacita státního zastupitelství pro stíhání organizované trestné činnosti a korupce byla posílena přijetím tří státních zástupců, čímž se jejich počet zvýšil na 13. Spolupráce mezi orgány by se měla zlepšit a státní zástupci by měli získat přístup k příslušným databázím v oblasti prosazování práva.

V oblasti základních práv je prováděn akční plán pro integraci Romů. Tento plán zahrnuje opatření pro zlepšení přístupu k zaměstnání, vzdělání, bydlení a osobním dokladům. Dosud bylo otevřeno 11 romských informačních center, která mají poskytovat pomoc při přístupu k sociálním a vzdělávacím službám. Pokračoval projekt týkající se právní pomoci pro romskou komunitu. Provádí se regionální projekt v oblasti osvědčených postupů při integraci Romů v zemích západního Balkánu. Komise pro ochranu před diskriminací zamýšlí jmenovat zástupce romské komunity.

3.4. Černá Hora

V období od května 2008 do března 2013 vydaly černohorské orgány 344 004 biometrických pasů.

V oblasti integrované správy hranic přijala vláda novou strategii a akční plán, jež dosud není v souladu s koncepcí EU IBMP. Je třeba posílit ostrahu modré hranice, a zejména zelené hranice, s dalšími investicemi do sledovacího zařízení. Mělo by být zřízeno národní koordinační centrum. Pokračovala přeshraniční spolupráce se sousedními zeměmi a v roce 2012 se uskutečnilo 709 společných hlídek. Dosud nebyly uzavřeny nepovolené hraniční přechody na hranicích s Bosnou a Hercegovinou.

V oblasti azylu byly právní předpisy pouze částečně sladěny s *acquis*. Statistiky o azylu za první pololetí roku 2013 ukazují, že žádost o azyl podalo 876 osob. Většina žadatelů uprchla dříve, než bylo možno jejich žádosti vyřídit. Většinu žádostí o azyl podali alžírští státní příslušníci, za nimiž následovali tunišť a afghánští občané. Otevření nového azylového střediska ve Spuzu bylo opožděno. Zařízení pro dočasné přijetí v Koniku musí splňovat minimální podmínky pro přijímání, zejména co se týká zdravotní péče. Ubytování žadatelů o azyl vyžaduje další pozornost.

V oblasti migrace přijala vláda nový akční plán k provedení strategie pro řízení migrace. Černá Hora provádí dohodu mezi EU a Černou Horou o zpětném přebírání osob. Je zapotřebí

další úsilí o řešení nelegální migrace, začlenění migrantů a ochranu zranitelných osob. Dosud nefunguje středisko pro přijímání nelegálních migrantů.

V oblasti boje proti organizované trestné činnosti byl vypracován nový akční plán. Nové změny trestního zákoníku zahrnují ustanovení o počítačové kriminalitě, praní peněz a financování terorismu a obchodování s lidmi. Spolupráce mezi orgány je negativně ovlivněna neexistencí zabezpečeného komunikačního systému a nedostatečným přístupem všech příslušných institucí k souvisejícím údajům. Finanční šetření se dosud nevyužívá systematicky, počet těchto šetření je nízký a objem vráceného majetku malý. Neexistují zvláštní právní předpisy, které by upravovaly předběžné, trvalé a rozšířené propadnutí majetku. Šestiměsíční lhůta pro uvalení vyšetřovací vazby by se měla prodloužit, jelikož brání účinnému vyšetřování. Je nutno prodloužit dobu trvání zvláštních vyšetřovacích opatření. Zavádí se model policejní práce založené na zpravodajských informacích a mělo by pokračovat příslušné školení. Specializované policejní jednotky pro boj proti organizované trestné činnosti, včetně počítačové kriminality a obchodování s lidmi, nejsou dostatečně personálně obsazené, včetně na regionální úrovni.

Co se týká obchodování s lidmi, Černá Hora se považuje za zemi tranzitu, původu a určení. Byla přijata nová národní strategie a akční plán pro boj proti obchodování s lidmi. Byl pozměněn trestní zákoník s cílem zlepšit identifikaci obětí a zavést trestné činy týkající se například obchodování s částmi lidského těla. Trestní zákoník stanoví jako trestný čin související s obchodováním s lidmi rovněž otroctví a nucené sňatky.

Pokračovala úzká spolupráce s Europol, Interpol, policejními složkami členských států a sousedních zemí, zejména v oblasti obchodování s drogami. Ministerstvo zdravotnictví vypracovalo ve spolupráci s ministerstvem vnitra novou protidrogovou strategii a akční plán. Strategie a akční plán zahrnují opatření v oblasti prevence, rehabilitace, léčby a podávání léků.

Co se týká boje proti korupci, je třeba dále posílit a uplatňovat právní rámec. Ochrana oznamovatelů byla posílena novými pracovněprávními předpisy; počet případů korupce oznámených občany je však stále nízký. Byl vypracován nový akční plán k provedení strategie pro boj proti korupci a organizované trestné činnosti. Je dosud třeba posílit mechanismy pro kontrolu střetu zájmů, financování politických stran a volebních kampaní a prosazování sankcí a kontrolních mechanismů v oblasti zadávání veřejných zakázek. Je třeba zlepšit odbornou způsobilost a nezávislost kontrolních orgánů, zejména státní volební komise, státního kontrolního úřadu a komise pro předcházení střetu zájmů. Komise pro předcházení střetu zájmů by měla získat přístup ke všem příslušným databázím, které spravují jiné státní orgány. V případech korupce dosud nedošlo k vymáhání majetku. Pokračovaly informační kampaně týkající se oznamování korupce. Ředitelství pro protikorupční iniciativy bylo převedeno na ministerstvo spravedlnosti. Postrádá však potřebné nástroje k zajištění účinné koordinace činností v oblasti předcházení korupci. Údaje o odsouzeních v případech korupce ukazují velmi vysoký počet osvobozujících rozsudků jak v řízení u soudů prvního stupně, tak i v odvolacím řízení.

V oblasti základních práv souvisejících s volným pohybem byl v lednu 2013 přijat nejnovější akční plán k provedení strategie pro vysídlené a vnitřně vysídlené osoby. Tento plán zahrnuje opatření zaměřující se na postavení, sociálně-ekonomickou integraci, včetně zaměstnání, vzdělávání, zdravotní péče, sociálního zabezpečení a bydlení, provádění je však nedostatečné. Pokračovaly informační činnosti. Pokročila legalizace postavení vysídlených osob. V lednu 2013 předložila vláda parlamentu novelu zákona o cizincích, která prodloužila lhůtu pro podávání žádostí o trvalý pobyt do prosince 2013. Jsou organizovány návštěvy Kosova s cílem umožnit vysídleným osobám získat doklady potřebné k legalizaci jejich postavení

v Černé Hoře. Je třeba provést strategii ke zlepšení situace Romů, Aškalů a příslušníků egyptské komunity, která byla přijata v dubnu 2012. Je zapotřebí další úsilí o zlepšení životních podmínek v táboře Konik.

V říjnu 2013 přijala Černá Hora komplexní akční plány pro přístupová jednání o kapitolách 23 a 24 za účelem provedení reformy v oblasti soudnictví, základních práv, spravedlnosti, svobody a bezpečnosti.

3.5. Srbsko

Probíhá proces výroby a distribuce biometrických pasů a zabezpečených průkazů totožnosti: v roce 2012 vydalo Srbsko 584 668 biometrických pasů. Je třeba zlepšit fungování zvláštního koordinačního ředitelství, které je pověřeno vydáváním cestovních dokladů osobám s bydlištěm v Kosovu, a podávání zpráv ze strany tohoto ředitelství.

V oblasti správy hranic pokračuje Srbsko v provádění své strategie a akčního plánu. Pokračuje přeshraniční spolupráce s Bosnou a Hercegovinou a Černou Horou, byla modernizována kamerová sledovací zařízení a uskutečnily se společné operace se sousedními zeměmi. Dosud nedošlo k uzavření nepovolených hraničních přechodů na hranicích s Bosnou a Hercegovinou. Systém včasného varování pro odhalování padělaných cestovních dokladů funguje bezproblémově. Srbsko posílilo rovněž hraniční kontroly na určitých hraničních přechodech ve snaze zabránit zneužívání azylu v členských státech. Kombinace analýzy rizik, vyšetřování dopravních společností a vyšetřovacích technik umožnila policii a ministerstvu dopravy zabránit v řadě případů zneužití azylu. Srbsko pozměnilo rovněž svůj trestní zákoník tak, aby zahrnoval trestný čin usnadnění zneužití azylu v cizích zemích, a zlepšilo vyšetřování dopravních společností a cestovních agentur podezřelých z usnadňování nelegální migrace do EU. Na základě tohoto nového ustanovení trestního zákoníku vznesly orgány 7 trestních obvinění proti 8 osobám.

V roce 2012 přinesl dialog mezi Bělehradem a Prištinou značné výsledky v oblasti integrované správy hranic. Do konce prosince 2012 začaly fungovat čtyři přechody, včetně dvou přechodů v severním Kosovu; od února 2013 funguje všech šest přechodů mezi Srbskem a Kosovem. Obě strany se dohodly rovněž na výběru cel. Co se týká volného pohybu, začal fungovat režim cestování na základě průkazu totožnosti. Obě strany provádějí dohodu o celních razítkách. K pokroku došlo rovněž v oblasti občanského rejstříku a zlepšila se spolupráce Srbska s misí EULEX. Přímé kontakty na vysoké úrovni a kontakty na operativní úrovni usnadňují spolupráci, včetně v oblasti boje proti organizované trestné činnosti. Srbsko by mělo prokázat pokračující odhodlání normalizovat vztahy s Kosovem.

V oblasti azylu nedošlo k významnému pokroku. Legislativní rámec v zásadě splňuje normy EU, musí však být účinně uplatňován. Neexistence odpovídajících azylových řízení podněcuje žadatele o azyl k tomu, aby Srbsko považovali za zemi tranzitu při (nelegální) migraci do EU. Srbsko má dvě střediska pro přijímání žadatelů o azyl s nedostatečnou kapacitou pro poskytování služeb všem žadatelům o azyl. Přístup k azylovému řízení závisí na získání ubytování v azylovém středisku. Srbsko by mělo zlepšit svůj azylový režim zřízením třetího střediska, rozvojem systému pro zpracovávání biometrických údajů žadatelů o azyl a zajištěním lepších podmínek pro začlenění žadatelů o azyl. Srbsko by mělo podniknout další kroky ke sladění svých právních předpisů s *acquis* EU v oblasti legální migrace, zejména co se týká práva na sloučení rodiny, dlouhodobého pobytu a podmínek přijímání státních příslušníků třetích zemí ke studiu. Byly podniknuty první kroky k vytvoření vnitrostátní databáze pro kontrolu osobních údajů a otisků prstů žadatelů o azyl.

V oblasti migrace přijalo Srbsko řadu opatření. Komisařství pro uprchlíky a migraci ve spolupráci s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) provedlo řadu opatření k budování

kapacit obecních úřadů zabývajících se migrací a opětovným začleněním s cílem zlepšit vzdělávací a sociální služby poskytované navráceným osobám a jejich rodinám. Orgány a IOM uspořádaly pro srbskou občanskou společnost rovněž řadu zasedání u kulatého stolu, která se týkala migrace, opětovného začlenění a zpětného přebírání osob. Srbsko provádí dohodu mezi EU a Srbskem o zpětném přebírání osob a uvedlo, že vyhovělo přibližně 95 % žádostí členských států EU o zpětné převzetí.

V oblasti boje proti organizované trestné činnosti dosáhlo Srbsko určitého pokroku. Provádí se nová strategie pro policejní práci založenou na zpravodajských informacích. Zvláštní státní zástupce pro organizovanou činnost otevřel v období, o němž se podává zpráva, řadu sledovaných případů, dosud je však třeba zřídit systém pro výměnu informací mezi policií a státními zástupci. Srbsko se chystá uzavřít s Europolem dohodu o operativní spolupráci. V roce 2012 se zvýšilo zabavování majetku, podle nového srbského trestního zákoníku je však problematická dočasná konfiskace a zmrazení majetku. Schopnost provádět složitá finanční šetření je omezená, ačkoli finanční zpravodajské jednotky jsou při zahajování finančního šetření aktivnější a v přeshraničních případech týkajících se praní peněz spolupracuje kriminální policie s Interpolem a sítí orgánů zabývajících se zajišťováním majetku pocházejícího z trestné činnosti CARIN. Vymáhání majetku se mírně zlepšilo, i nadále je však nedostatečné.

Srbsko je pro oběti obchodování s lidmi i nadále zemí původu, tranzitu a určení. Počet srbských obětí tohoto obchodu se v roce 2012 snížil, vysoký počet srbských pachatelů podílejících se na této činnosti však dosud patří k deseti nejvyšším v EU. V roce 2012 nahlásilo nejvyšší počet srbských obětí Rakousko, Slovinsko, Řecko a Chorvatsko. Srbsko posílilo spolupráci v oblasti boje proti obchodování s lidmi s Itálií, Rumunskem a Bulharskem, Francií a Belgií. Srbské orgány zahájily řadu vyšetřování a uskutečnily informační kampaně a školení pro zúčastněné strany. Bylo zřízeno nové centrum pro ochranu obětí obchodování s lidmi, dosud však nezačalo fungovat. Je třeba vypracovat komplexní přístup k obchodování s lidmi zaměřený na oběti, který usiluje o identifikaci obětí a zajištění přístupu k pomoci a ochraně.

V boji proti korupci dosáhlo Srbsko určitého pokroku. Srbsko zavedlo náležitý právní a institucionální rámec, včetně protikorupčního úřadu a nového zákona o financování politických stran v souladu s evropskými normami. Všeobecné volby v roce 2012 se již uskutečnily podle tohoto zákona a orgány brzy přezkoumají, zda politické strany dodržují ustanovení tohoto zákona. Dosud je zapotřebí aktivní přístup k boji proti korupci a organizované trestné činnosti, který je založen na zpravodajských informacích. Byla přijata nová protikorupční strategie a akční plán. Protikorupční úřad musí zajistit výsledky účinné kontroly financování politických stran a zlepšit spolupráci s příslušnými zúčastněnými stranami při ověřování majetkových příznání. Právní předpisy o oznamovateli nejsou uplatňovány účinně.

V oblasti základních práv souvisejících s volným pohybem dosáhlo Srbsko určitého pokroku. Komisařství pro uprchlíky a migraci provedlo ve spolupráci s IOM na místní úrovni řadu projektů k budování kapacit v oblasti opětovného začlenění. Na těchto projektech se podílely obce a nevládní organizace. S využitím finančních prostředků z EU přijala vláda rovněž národní strategii a akční plán ke zlepšení postavení Romů. Národní plán zaměstnanosti pro rok 2013 stanoví zaměstnávání Romů jako prioritu v programech vytváření pracovních příležitostí. Základní vzdělávání, zápis do škol a evidence obyvatel (včetně úpravy postavení „právně neviditelných osob“) a přístup ke zdravotní péči se u navrácených osob mírně zlepšily, celková situace Romů je však nadále nejistá. Srbská vláda by měla pokračovat v provádění krátkodobých a střednědobých opatření, která mají zlepšit sociální

a ekonomickou situaci Romů, zejména co se týká jejich přístupu k vzdělání, na trh práce, k odbornému vzdělávání, sociálním službám a zdravotní péči.

4. FUNGOVÁNÍ BEZVÍZOVÉHO REŽIMU V ROCE 2013 A V PRVNÍCH ŠESTI MĚSÍCÍCH ROKU 2013

4.1. Přehled vývoje

V roce 2012 mělo na fungování bezvízového styku mezi zeměmi západního Balkánu a EU i nadále negativní dopad **zneužívání azylu**. Podle Eurostatu vzrostl v roce 2012 celkový počet žádostí o azyl podaných občany pěti zemí západního Balkánu s bezvízovým stykem v členských státech EU a státech přidružených k Schengenu na 47 025, což oproti roku 2011 představuje nárůst o 63 % (obr. 6.1). Celkový počet žádostí byl v minulém roce nejvyšší od zrušení vízové povinnosti pro občany zemí západního Balkánu. V prvních devíti měsících roku 2013 byl celkový počet žádostí o azyl z pěti států s bezvízovým stykem pouze o 5,6 % nižší než v prvních devíti měsících roku 2012⁴. Příliv žadatelů o azyl v roce 2013 vykazoval podobnou tendenci jako v roce 2012.

Podle Eurostatu představovali v roce 2012 státní příslušníci pěti zemí západního Balkánu s bezvízovým stykem přibližně 13 % všech žadatelů o azyl v členských státech EU a státech přidružených k Schengenu⁵. Téměř 92 % těchto žádostí bylo podáno v šesti nejpostiženějších členských státech a státech přidružených k Schengenu – **Německu, Švédsku, Francii, Švýcarsku, Belgii a Lucembursku**. Podíl těchto států jako příjemců žadatelů o azyl ze zemí západního Balkánu v rámci schengenského prostoru mezi rokem 2009 a 2012 vzrostl z 64 % na 92 % (obr. 6.2).

Značný nárůst žádostí o azyl ze zemí západního Balkánu v minulém roce měl na členské státy EU a státy přidružené k Schengenu rozdílný dopad (obr. 6.3):

- počet žádostí o azyl v Německu vzrostl o 143 % na 22 715,
- počet žádostí ve Švédsku vzrostl o 31 % na 6 410,
- počet žádostí ve Francii vzrostl o 133 % na 5 505,
- počet žádostí ve Švýcarsku vzrostl o 31 % na 3 670,
- počet žádostí v Belgii klesl o 36 % na 3 315,
- počet žádostí v Lucembursku klesl o 9 % na 1 435.

Míra uznaných žádostí o azyl⁶ v těchto členských státech a státech přidružených k Schengenu mezi rokem 2011 a 2012 poklesla z 2,8 % na 2,3 % (obr. 6.4). I tato nízká hodnota skrývá značné rozdíly mezi žadateli ze zemí západního Balkánu: mezinárodní ochranu ve výše uvedených šesti členských státech a státech přidružených k Schengenu získalo pouze přibližně 1,3 % žadatelů z Černé Hory, 0,7 % žadatelů z Bývalé jugoslávské

⁴ V prvních devíti měsících roku 2013 napočítala agentura Frontex v pěti předních přijímajících státech 16 940 žádostí o azyl ze zemí západního Balkánu, což bylo o 5,6 % méně než v prvních devíti měsících roku 2012. Německo obdrželo v prvních třech čtvrtletích roku 2013 o 70 % více žádostí než v odpovídajícím období v roce 2012, zatímco počet žádostí o azyl ve Švédsku, Švýcarsku, Belgii a Lucembursku se snížil.

⁵ Z celkového počtu 360 880 žádostí o azyl podaných v roce 2012 v EU a státech přidružených k Schengenu podali 47 025 žádostí státní příslušníci zemí západního Balkánu s bezvízovým stykem.

⁶ Míra uznání je vypočtena jako podíl kladných rozhodnutí (přiznání postavení uprchlíka, podpůrné ochrany nebo humanitárního statusu) na celkovém počtu rozhodnutí v řízeních prvního stupně.

republiky Makedonie a 1,7 % srbských žadatelů. Azyl v těchto státech v roce 2012 získalo 9,1 % albánských žadatelů⁷ a 3,2 % žadatelů z Bosny a Hercegoviny.

V roce 2012 se počet žádostí o azyl z **jednotlivých zemí západního Balkánu s bezvízovým stykem zvýšil**. Nejvyšší počet žádostí o azyl podali občané Srbska a Bývalé jugoslávské republiky Makedonie, zatímco Albánci předstihli občany Bosny a Hercegoviny jako třetí největší skupina žadatelů o azyl ze západního Balkánu. Rovněž u Černohorců došlo v roce 2012 k vysokému nárůstu žádostí, avšak z nízké počáteční úrovně (obr. 6.5 až 6.9):

- počet srbských žádostí o azyl vzrostl o 35 % na 20 935,
- počet žádostí občanů Bývalé jugoslávské republiky Makedonie vzrostl o 64 % na 10 740,
- počet albánských žádostí vzrostl o 143 % na 7 705,
- počet žádostí občanů Bosny a Hercegoviny vzrostl o 117 % na 6 335,
- počet černohorských žádostí vzrostl o 96 % na 1 310.

Předchozí roky se vyznačovaly dvojí sezónností: menším „jarním nárůstem“ přibližně v březnu a větším „**podzimním nárůstem**“ začínajícím s nástupem chladného počasí. V roce 2012 nebyl zaznamenán výrazný „jarní nárůst“, nýbrž tento rok se vyznačoval lineárním růstem žádostí o azyl počínaje od dubna, přičemž nejvyššího počtu žádostí bylo dosaženo v říjnu. Jen v říjnu 2012 bylo v šesti nejpostiženějších členských státech EU a státech přidružených k Schengenu státními příslušníky zemí západního Balkánu podáno 8 605 žádostí o azyl, což je nejvyšší měsíční údaj od zrušení vízové povinnosti pro občany zemí západního Balkánu. Do konce roku 2012 počet žádostí o azyl klesl na „mimošpičkovou“ úroveň. V roce 2013 byl zaznamenán značně podobný celkový trend počtu žádostí o azyl s lineárně rostoucí tendencí od května 2013.

V roce 2012 byl s ohledem na počet žádostí o azyl zaznamenán ještě větší **přesun do Německa** než v předchozích letech, kdy v Německu bylo podáno více než 48 % veškerých žádostí o azyl ze zemí západního Balkánu – celkem 22 715 (obr. 6.4). V mimořádném měsíci říjnu 2012 obdrželo Německo téměř čtyři pětiny (6 615 z celkem 8 605) žádostí podaných státními příslušníky zemí západního Balkánu v šesti nejpostiženějších členských státech EU a státech přidružených k Schengenu. Přesun do Německa byl obzvláště patrný u občanů Srbska, Bývalé jugoslávské republiky Makedonie a v menší míře Bosny a Hercegoviny (obr. 6.6, 6.7 a 6.9).

V roce 2012 se stal zřejmým rovněž užší vztah mezi jednotlivými zeměmi západního Balkánu a schengenským prostorem. Převážnou část nárůstu v říjnu 2012 v Německu tvořily žádosti, které podali občané Srbska a Bývalé jugoslávské republiky Makedonie a v menším rozsahu Bosny a Hercegoviny. Rovněž státní příslušníci Černé Hory podali značnou část žádostí o azyl v Německu. Švédsko na druhou stranu čelilo v dubnu-květnu 2012 nejvyššímu počtu albánských žádostí a v červnu 2012 zvláštnímu nárůstu žádostí občanů Bosny a Hercegoviny. Kromě Švédska se albánští občané zaměřili rovněž na Spojené království a Řecko jako destinace zvolené k podání žádostí o azyl.

Poměr neodůvodněných žádostí o azyl a navracených osob byl až do srpna 2012 téměř vyrovnaný⁸. Exploze žádostí o azyl v říjnu 2012 tento poměr zvýšila na 8:1, s téměř

⁷ Tento obzvláště vysoký počet albánských státních příslušníků byl pravděpodobně ovlivněn rozhodnutím francouzské *Conseil d'État* v březnu 2012 o vyškrtnutí Albánie ze seznamu bezpečných zemí původu.

8 000 občanů zemí západního Balkánu, kteří podali žádost, v porovnání s navracením přibližně 1 000 státních příslušníků⁹. Během posledních dvou měsíců roku 2012 snížily klesající počty žádostí, a zejména úsilí nejpostiženějších členských států a států přidružených k Schengenu o navracení občanů do zemí západního Balkánu poměr žádostí o azyl a počtu navracených osob na 1:1. V prvních čtyřech měsících roku 2013 byl poměr neodůvodněných žádostí o azyl a navracených osob téměř vyrovnaný, do září 2013 se však opět zvýšil na 4:1. To ukazuje, že členské státy EU a státy přidružené k Schengenu jsou pouze během „mimosezóny“ schopny sladit počty nových žadatelů s účinnými návraty. „Podzimní nárůsty“ vyvíjejí na azylové systémy nejpostiženějších členských států a států přidružených k Schengenu mimořádný tlak a odklánějí zdroje od skutečných žádostí o mezinárodní ochranu.

Rovněž analýza **způsobu navracení** ukazuje zajímavé rozdíly mezi členskými státy a státy přidruženými k Schengenu. V prvních třech měsících roku 2013 vrátilo Německo prakticky téměř všechny žadatele ze zemí západního Balkánu prostřednictvím postupů nuceného návratu; Lucembursko téměř výlučně prostřednictvím dobrovolného návratu; Švédsko a Belgie využívaly především dobrovolný návrat, zatímco Švýcarsko používalo oba způsoby téměř ve stejné míře.

Ve své roční analýze rizik v zemích západního Balkánu pro rok 2013 zaznamenala agentura Frontex dvě **rizika v oblasti migrace**, co se týká pohybu ze zemí západního Balkánu do Evropské unie: 1. sekundární pohyb nelegálních migrantů vstupujících do EU na řecko-turecké hranici a procházejících přes země západního Balkánu a 2. zneužívání bezvízového styku s EU ze strany státních příslušníků zemí západního Balkánu. První riziko se projevilo nelegálními přechody na zelené hranici zemí západního Balkánu a ilegálním vstupem na hraničních přechodech; druhé riziko prostřednictvím zneužívání azylu, nelegálního pobytu v členských státech a paděláním dokladů státními příslušníky zemí západního Balkánu.

Co se týká sekundárního pohybu nelegálních migrantů přes země západního Balkánu, agentura Frontex zjistila v roce 2012 vyšší počet **nelegálních přechodů hranic** na hraničních přechodech v zemích západního Balkánu a mezi nimi. 33% nárůst odhalených případů nelegálního překročení zelené hranice¹⁰ a 68% nárůst počtu nelegálních přechodů na hraničních přechodech¹¹ souvisel především s migranty ze zemí mimo Evropu, kteří se pokoušeli znovu vstoupit na území EU přes země západního Balkánu poté, co nejprve překročili řecko-tureckou hranici. K osobám, které byly nejčastěji odhaleny při pokusu o nelegální překročení zelené hranice na západním Balkáně, patřili občané Afghánistánu, Albánie, Pákistánu, Alžírsko, Somálska, Sýrie, Maroka, Kosova, Srbska a palestinské samosprávy (obr. 6.10). Pokud jde o osoby z daného regionu, v roce 2012 byl zaznamenán největší nárůst nelegálních přechodů hranic u občanů Kosova.

Počet případů neoprávněného pobytu občanů zemí západního Balkánu v EU v roce 2012 vzrostl na 31 522, což představovalo přibližně 10 % všech případů odhalených v Unii v minulém roce. V roce 2011 činil podíl občanů zemí západního Balkánu, kteří byli odhaleni

⁸ Mezi údaji nahlášenými agenturou Frontex a údaji, které shromáždil Eurostat, existuje určitý rozdíl. Poměr neodůvodněných žádostí o azyl a navracených osob se vypočítává na základě měsíčních údajů nahlášených agenturou Frontex.

⁹ Podle Eurostatu podali státní příslušníci pěti zemí s bezvízovým stykem v říjnu 2012 v Německu, Švédsku, Švýcarsku, Belgii a Lucembursku 7 865 žádostí. Podle agentury Frontex vrátilo těchto pět členských států a států přidružených k Schengenu v tomto měsíci o něco více než 1 000 státních příslušníků zemí západního Balkánu.

¹⁰ Počet odhalených nelegálních přechodů na zelené hranici (mezi hraničními přechody) mezi rokem 2011 a 2012 vzrostl z 26 244 na 34 839.

¹¹ Počet odhalených nelegálních přechodů na hraničních přechodech mezi rokem 2011 a 2012 vzrostl z 14 21 na 23 87.

jako osoby pobývající v EU nelegálně, na celkovém počtu státních příslušníků třetích zemí 8,7 %. V roce 2012 bylo zjištěno více nelegálně pobývajících osob z každé země západního Balkánu s bezvízovým stykem, přičemž největší skupiny tvořili albánští (12 003) a srbští (8 006) státní příslušníci. Více než polovina nelegálně pobývajících osob ze zemí západního Balkánu byla odhalena v Německu, Řecku, Slovinsku a Itálii.

Agentura Frontex zjistila rovněž velký nárůst případů **padělání dokladů**, jehož se v roce 2012 dopustili albánští a kosovští občané. V minulém roce se albánští občané stali největší skupinou státních příslušníků třetích zemí, kteří se pokoušeli vstoupit do schengenského prostoru s padělanými doklady, za nimi následovali syrští, maročtí, ukrajinští a nigerijští občané. Toto padělání dokladů mělo především podobu padělaných řeckých vstupních razítek zhotovených za účelem utajení dlouhodobého pobytu. Irské a britské orgány odhalily vyšší počet albánských občanů pokoušejících se vstoupit ze schengenského prostoru s padělanými italskými průkazy totožnosti. Zatímco na padělaná razítka připadal nejvyšší nárůst ze všech forem padělání dokladů zjištěných v roce 2012, nejčastější formu padělání dokladů představovalo v roce 2012 i nadále padělání pasů. Na hraničních přechodech v zemích západního Balkánu byly nejčastěji odhaleny falešné pasy vydané údajně Albánií, Bulharskem a Bývalou jugoslávskou republikou Makedonie, přičemž tyto doklady nejčastěji předložili kosovští, turečtí a albánští občané.

4.2. Příčinné faktory přispívající k zneužívání azylu a opatření k řešení tohoto problému

V nedávné analýze uvedl úřad EASO nejčastější „**příčinné faktory**“ přispívající k zneužívání azylu ze strany občanů zemí západního Balkánu. Občané zemí s bezvízovým stykem uváděli jako důvody, kvůli nimž žádali v členských státech o mezinárodní ochranu, nejčastěji deprivaci, nezaměstnanost, nedostatečný přístup ke zdravotní péči, sociálním dávkám a vzdělání, diskriminaci ze strany institucí a v případě Kosova a Albánie krevní mstu. V průzkumu úřadu EASO určily členské státy jako nejčastější příčiny zneužívání azylu marginalizaci Romů a jiných menšin, deprivaci a chudobu, těžké podmínky v zimním období a neexistenci základní infrastruktury a lékařské péče.

Ve své roční analýze rizik v zemích západního Balkánu pro rok 2013 agentura Frontex uvedla, že naprostou většinu žadatelů o azyl ze zemí s bezvízovým stykem tvoří i nadále Romové. V Německu tvořili Romové více než 80 % žadatelů. Ve Švédsku připadají na romské žadatele nejméně čtyři pětiny žadatelů o azyl ze zemí západního Balkánu, následná studie však ukázala, že na Romy může připadat ještě větší podíl. Ve Švédsku, kde se k určení etnického původu používá mateřský jazyk žadatele, uvedlo mnoho osob jiné jazyky než romštinu. To mohlo švédské orgány vést k podhodnocení počtu žadatelů o azyl pocházejících z romské komunity.

Všech pět zemí s bezvízovým stykem posílilo **operativní spolupráci** se sousedními zeměmi a s členskými státy, které byly v roce 2012 nejvíce postiženy zneužíváním azylu:

- Albánie posílila operativní spolupráci s Řeckem a Itálií, dvěma členskými státy, které jsou nejvíce postiženy, pokud jde o překročení doby povoleného pobytu a padělání dokladů ze strany albánských občanů, a se Švédskem za účelem sledování leteckých tras, které používají albánští žadatelé o azyl přicházející do Švédska,
- Bosna a Hercegovina zlepšila hraniční spolupráci se sousedními zeměmi a výměnu informací se Švédskem s cílem sledovat trasy, které žadatelé o azyl přicházející do Švédska používají nejčastěji,

- Srbsko a Bývalá jugoslávská republika Makedonie zlepšily operativní spolupráci s německými orgány, rovněž prostřednictvím agentury Frontex, s cílem řešit mimořádný nárůst žádostí o azyl v říjnu 2012,
- ve snaze zabránit zneužívání azylu v schengenském prostoru zlepšila Černá Hora u cestujících ověřování podmínek vstupu do schengenského prostoru, včetně cestovních dokladů, prostředků pro obživu a zdravotního pojištění.

Země západního Balkánu nahlásily opatření týkající se **vyšetřování usnadňovatelů zneužívání azylu**, jako jsou cestovní agentury a dopravní společnosti, které se mohou podílet na nesprávném informování občanů o výhodách azylu. Bosna a Hercegovina, Bývalá jugoslávská republika Makedonie a Srbsko nadále koordinovaly činnost svých donucovacích orgánů a ministerstev dopravy při vyšetřování možných nesrovnalostí. Pět států s bezvízovým stykem provedlo v roce 2012 tato opatření:

- Albánie zahájila řadu trestních vyšetřování týkajících se jednotlivců, kteří jsou podezřelí z toho, že usnadňovali nelegální přechody hranic nebo padělali doklady,
- Bosna a Hercegovina zahájila řadu vyšetřování u dopravních společností, jejichž zaměstnanci byli podezřelí z usnadňování pohybu občanů výslovně za účelem podání žádosti o azyl ve Švédsku,
- donucovací orgány v Bývalé jugoslávské republice Makedonie vznesly na základě novelizovaného trestního zákoníku řadu trestních obvinění proti jednotlivcům za zneužití bezvízového styku s členskými státy EU,
- Černá Hora nezjistila podíl organizované trestné činnosti na usnadňování nelegální migrace za účelem zneužívání azylu v členských státech EU, vznesla však trestní obvinění proti organizované zločinecké skupině podezřelé z padělání dokladů s cílem usnadnit obchodování s lidmi přes Černou Horu,
- Srbsko pozměnilo trestní zákoník tak, aby zahrnoval trestný čin usnadnění zneužití azylu v cizích zemích, a posílilo vyšetřování dopravních společností a cestovních agentur podezřelých z usnadňování nelegální migrace do EU.

Všech pět zemí s bezvízovým stykem se snažilo **posílit hraniční kontroly**, včetně prostřednictvím společných operací a společných hlídek podél hranic a na velmi frekventovaných hraničních přechodech:

- Albánie pozměnila své právní předpisy s cílem zpřísnit podmínky, za nichž mohou občané požádat o změnu jména¹², aby se vyhnuli hraničním kontrolám, spojila svou databázi hraničních kontrol s občanským rejstříkem a zlepšila ověřování vstupních razítek na hraničních přechodech s Řeckem,
- Bosna a Hercegovina, Bývalá jugoslávská republika Makedonie a Černá Hora modernizovaly své systémy správy hranic, aby bylo možno ověřovat totožnost cestujících pomocí řady vnitrostátních databází a databáze Interpolu s informacemi o ztracených a zcizených cestovních dokladech, což zlepšilo odhalování padělaných dokladů na hraničních přechodech,

¹² Podle nového nařízení albánského ministerstva vnitra musí občané před tím, než mohou v Albánii požádat o změnu jména, získat od pohraniční policie osvědčení, které prokazuje, že nejsou uvedeni na seznamu osob, jimž byl zakázán vstup do schengenského prostoru.

- Srbsko rovněž uvádí, že se na hraničních přechodech zlepšily hraniční kontroly v souladu se základními právy občanů¹³.

Země s bezvízovým stykem přijaly rovněž opatření k zlepšení sociálně-ekonomické **integrace Romů**, zejména v oblasti tvorby pracovních míst, odborného vzdělávání, podpory bydlení a evidence obyvatel:

- Albánie prováděla svou strategii pro opětovné začlenění navracených osob v oblasti tvorby pracovních míst a odborného vzdělávání,
- Bosna a Hercegovina přidělila další zdroje na opětovné začlenění navracených osob v oblasti zaměstnání, bydlení a zdravotní péče,
- Bývalá jugoslávská republika Makedonie otevřela 11 romských informačních center a provedla pro Romy projekty v oblasti vzdělávání, sociálního začlenění, tvorby pracovních míst, podpory bydlení, právní pomoci a evidence obyvatel,
- Černá Hora se snažila zlepšit u Romů evidenci obyvatel, vzdělávání, zaměstnávání, sociální služby, zdravotní péči a bydlení,
- Srbsko se s pomocí IOM snažilo vybudovat kapacity na ústřední a obecní úrovni s cílem řídit opětovné začlenění a uspořádalo řadu zasedání u kulatého stolu týkajících se osvědčených postupů v oblasti řízení migrace a opětovného začlenění.

Orgány těchto pěti zemí západního Balkánu přijaly v roce 2012 opatření v boji proti zneužívání azylu v schengenském prostoru. Každá země uvedla, že provedla **informační kampaň** s cílem informovat občany o jejich právech a povinnostech v rámci bezvízového režimu, a to s větším zapojením ze strany místních nevládních organizací a delegací EU:

- Albánie začala distribuovat letáky na letištích,
- Bosna a Hercegovina zveřejnila v tištěných a elektronických médiích řadu článků a doporučení pro cestující,
- Bývalá jugoslávská republika Makedonie zahájila v úzké spolupráci se středisky pro migraci a romským informačním centrem v obcích informační kampaň, přičemž brožury byly přeloženy do romštiny,
- Černá Hora provedla v obcích řadu informačních kampaní,
- Srbsko zahájilo řadu elektronických informačních kampaní proti zneužívání azylu a zlepšilo řešení případů osob navracených prostřednictvím jeho diplomatických misí v zahraničí.

4.3. Faktory podněcující k zneužívání azylu a opatření k řešení tohoto problému

Úřad EASO uvedl, že k zneužívání azylu ze strany občanů zemí západního Balkánu vede rovněž řada „**podněcujících faktorů**“, jako je přítomnost diaspory v přijímajících zemích, délka azylového řízení, výše peněžitých dávek pobíraných během azylového řízení, přístup k žebření nebo na nelegální trh práce a informovanost o míře uznání žádostí o azyl v minulosti v případech týkajících se krevní msty, homosexuality, domácího násilí nebo obchodování s lidmi.

V roce 2012 se objevila řada příkladů toho, jak mohou zejména změny podněcujících faktorů v přijímajících státech ovlivnit migrační pohyby ze zemí západního Balkánu:

¹³ Občan Bývalé jugoslávské republiky Makedonie podal na srbské ministerstvo vnitra žalobu kvůli údajné etnické diskriminaci jako důvodu pro zákaz vstupu do Srbska. Místní soud tuto žalobu v roce 2012 zamítl.

- **Německý** ústavní soud v rozhodnutí z července 2012¹⁴ uvedl, že příslušná ustanovení zákona o dávkách poskytovaných žadatelům o azyl nejsou slučitelná se základním právem na minimální životní úroveň. Podle tohoto zákona měli žadatelé o azyl nárok na částku ve výši 225 EUR měsíčně, přičemž 40 EUR bylo vypláceno v hotovosti. Na základě tohoto rozhodnutí se peněžitá dávka pro žadatele o azyl zvýšila na 336 EUR měsíčně, přičemž v hotovosti je vyplacena částka ve výši 130 EUR. V důsledku toho se zvýšil příliv žadatelů o azyl především ze Srbska a Bývalé jugoslávské republiky Makedonie, který dosáhl vrcholu v měsíci říjnu 2012 podáním 6 615 žádostí z dané oblasti. V reakci na to obnovily německé orgány oddělení podpory pro západní Balkán, které bylo obsazeno vyslanými zaměstnanci z několika spolkových orgánů, kteří se zaměřili výhradně na žádosti z těchto zemí, což zkrátilo lhůtu pro vyřízení žádosti o azyl ze 40 na 10 dnů a urychlilo navracení. Navzdory těmto operativním opatřením se zdá, že od října 2012 se rozsáhlý přesun žádostí o azyl do Německa stává trvalým rysem bezvízového styku s EU.
- **Švédsko** čelilo v dubnu-květnu 2012 výraznému zvýšení počtu žádostí o azyl podaných albánskými občany a v červnu 2012 zvláštnímu nárůstu žádostí z Bosny a Hercegoviny. Nárůst albánských žádostí údajně souvisel s nepotvrzenými zprávami v severní Albánii, že Švédsko přiznává žadatelům mezinárodní ochranu z ekonomických důvodů¹⁵. Švédské konzulární orgány reagovaly vydáním důrazného veřejného prohlášení, v němž objasnily, že žádosti o azyl z ekonomických důvodů budou rychle zamítnuty. Těmto žadatelům bude rovněž uložen pětiletý zákaz opětovného vstupu do schengenského prostoru. S pomocí agentury Frontex vyslala švédská pohraniční stráž rovněž styčné úředníky na letiště v Podgorici a Bělehradě s cílem zlepšit kontroly u letů zajišťovaných společnostmi Turkish Airlines přes Istanbul do Stockholmu. Tato opatření vedla od května 2012 k omezení přílivu Albánců.
- Švédsko se v červnu 2012 potýkalo rovněž s nárůstem žádostí o azyl podaných občany Bosny a Hercegoviny. Švédské orgány zjistily, že většina žadatelů přišla z jedné obce v severovýchodní části země a mnozí z nich před podáním žádosti o azyl ve Švédsku prodali své domy a byty, použili různé dopravní prostředky, aby se vyhnuli odhalení na hraničních přechodech, přišli s rodinnými příslušníky a tvrdili, že ztratili své biometrické pasy. Tyto záležitosti naznačovaly dlouhodobější strategii pobytu ve Švédsku. Švédsko posílilo spolupráci s orgány v Bosně a Hercegovině, což oběma stranám umožnilo omezit během jednoho měsíce letního nárůstu migrační toky z této konkrétní obce. V současnosti je Švédsko u žadatelů o azyl ze zemí západního Balkánu s bezvízovým stykem druhou nejoblíbenější destinací v EU.
- V minulém roce zavedlo **Švýcarsko** řadu opatření, která společně vedla k snížení přílivu migrantů ze zemí západního Balkánu s bezvízovým stykem. Švýcarské orgány za prvé zavedly pro všechny evropské státy s bezvízovým stykem zrychlené řízení, které umožňuje rozhodnout ve věci samé do 48 hodin. To bylo doplněno řadou dalších opatření, například předběžným pohovorem s cílem informovat žadatele o možných negativních důsledcích podání neodůvodněné žádosti o azyl; zrušení všech forem pomoci při návratu v případě odmítnutých žadatelů o azyl z evropských zemí s bezvízovým stykem a pětiletý zákaz opětovného vstupu uložený

¹⁴ Rozhodnutí německého Spolkového ústavního soudu v řízení 1 BvL 10/10 ze dne 18. července 2012.

¹⁵ K podobnému nárůstu albánských žádostí došlo v říjnu-listopadu 2011 v Belgii v důsledku nepotvrzených zpráv o úspěšných žádostech o azyl z ekonomických důvodů. Tento nárůst odezněl stejně rychle, jak se objevil.

odmítnutým žadatelům, kteří se švýcarskými orgány nespolupracují nebo podali několik neodůvodněných žádostí. Zdá se, že tato opatření trvale omezila příliv žadatelů o azyl ze zemí s bezvízovým stykem do Švýcarska. Švýcarsko se v lednu 2012 připojilo rovněž k pracovní skupině agentury Frontex pro monitorování v období po liberalizaci vízového režimu.

Úřad EASO shrnul operativní opatření, která členské státy EU přijaly k řešení přílivu žadatelů o azyl ze zemí západního Balkánu v minulých letech:

- cílené návštěvy na vysoké úrovni v dotčených zemích a informační kampaně ve spolupráci s místními nevládními organizacemi a obcemi s cílem informovat občany o právech a povinnostech v rámci bezvízového styku, a to pomocí tištěných a elektronických médií,
- pokračující operativní spolupráce s orgány dotčených zemí,
- omezení dávek zdravotní péče u žadatelů o azyl při poskytování neodkladné péče,
- omezení peněžitých dávek, například kapesného a finanční pomoci při návratu, s cílem snížit finanční pobídky k zneužívání azylu,
- zkrácení azylových řízení tím, že během období špiček posuzuje žádosti o azyl více pracovníků, nebo zavedením zrychleného řízení, které umožňuje rychlé vyřízení žádostí v období špiček nebo v případě občanů určitých zemí.

4.4. Jiné otázky související s bezvízovým stykem s EU

Evropský parlament a Rada nedávno přijaly revidovanou **směrnici o azylovém řízení** (původně směrnice 2005/85/ES). Revidovaná směrnice, kterou musí členské státy začít uplatňovat do června 2015, vytváří nové nástroje, které mají zamezit zneužívání azylového systému prostřednictvím opakovaných neodůvodněných žádostí. Právo žadatelů setrvat v EU může být omezeno, pokud podají druhou žádost o azyl, která v porovnání s první žádostí neobsahuje žádné nové údaje, nebo pokud je druhá žádost podána s cílem zabránit okamžitému vyhoštění žadatele. Omezení práva na setrvání v EU lze použít rovněž u žadatelů, kteří podali třetí nebo další žádost o azyl. Tato pravidla nepředstavují výjimku ze zásady nenavracení, která musí být vždy dodržena.

Společní normotvůrci se blíží přijetí návrhu Komise na změnu **nařízení o vízech** (původně nařízení č. 539/2001)¹⁶. V květnu 2011 navrhla Komise vytvoření mechanismu pozastavení zrušení vízové povinnosti, který ve výjimečných případech umožňuje dočasně pozastavit bezvízový status státních příslušníků třetích zemí. Tento mechanismus by se použil pouze jako dočasné opatření a pouze v mimořádné situaci. Dne 12. září podpořil Evropský parlament kompromisní znění dohodnuté s Radou. Pozměněné nařízení má být podle očekávání oficiálně přijato do konce tohoto roku a vstoupí v platnost po 20 dnech od jeho vyhlášení v Úředním věstníku.

5. DALŠÍ KROKY

Mechanismus monitorování v období po liberalizaci vízového režimu umožnil **sdílení aktuálních informací** o fungování bezvízového styku mezi zeměmi západního Balkánu a členskými státy EU a státy přidruženými k Schengenu. Základ tohoto mechanismu představují měsíční varovné zprávy agentury Frontex, které by proto měly být zachovány. Francie by měla být přidána na seznam zemí, které agentura Frontex každý měsíc monitoruje.

¹⁶ KOM(2011) 290.

Naprostou většinu občanů zemí západního Balkánu s bezvízovým stykem představují cestující v dobré víře s legitimním účelem cesty do EU. **Bezvízový režim splnil svůj účel:** posílil **mezilidské kontakty** mezi zeměmi západního Balkánu a EU, včetně s diasporou v členských státech; zlepšil **podnikatelské příležitosti** a **kulturní výměny** a umožnil občanům zemí s bezvízovým stykem lepší poznávání EU. Všechny země západního Balkánu projevíly přání pokračovat v provádění reforem, které jsou nezbytné k zachování bezvízového statusu jejich občanů.

V roce 2012 se však zhoršilo zneužívání azylu a v prvních devíti měsících roku 2013 se objevoval trend značně podobný roku 2012. Počet žádostí o azyl z regionu se začal zvyšovat v květnu 2013 a celkový počet žádostí mezi lednem a zářím 2013 byl pouze o 5,6 % nižší než v prvních třech čtvrtletích roku 2012. Občané všech států s bezvízovým stykem podali v roce 2012 vyšší počet žádostí než 2011, což vyvíjelo tlak zejména na azylové systémy Německa, Švédska a Švýcarska. Zatímco od října 2012 se migrační tlaky z regionu snížily, tendence v oblasti nelegální migrace z pěti zemí s bezvízovým stykem v prvních třech čtvrtletích roku 2013 byly značně podobné tendencím v roce 2012. Tato situace je neudržitelná.

Komise všechny země západního Balkánu vyzývá, aby svůj politický závazek v souvislosti s bezvízovým stykem podpořily konkrétními, účinnými politikami v praxi. Je nezbytné zajistit udržitelnou klesající tendenci, pokud jde o celkový příliv žadatelů o azyl z každé země s bezvízovým stykem. Komise doporučuje, aby každá země s bezvízovým stykem přijala opatření v těchto oblastech:

- 1) zvýšení cílené pomoci poskytované menšinám, zejména Romům, ke zlepšení jejich dlouhodobé sociálně-ekonomické integrace prostřednictvím vzdělávacích programů, programů zaměstnanosti a programů odborného vzdělávání, včetně provádění vnitrostátních strategií a využívání domácí pomoci s podporou dostupné pomoci EU a dvoustranné pomoci nabízené členskými státy EU;
- 2) posílení operativní spolupráce a výměny informací se sousedními zeměmi, členskými státy EU a státy přidruženými k Schengenu, Evropskou komisí a případně s agenturou Frontex, Europolem a úřadem EASO v oblasti správy hranic, migrace, azylu a zpětného přebírání osob v souladu s právními předpisy EU a vnitrostátními právními předpisy;
- 3) další úsilí o vyšetření usnadňovatelů nelegální migrace a trestní stíhání osob, které umožňují zneužívání bezvízového režimu, v úzké spolupráci s donucovacími orgány členských států EU, států přidružených k Schengenu a Europolu;
- 4) zlepšení hraničních kontrol při důsledném dodržování základních práv občanů a rozvíjení užší spolupráce s členskými státy EU, které mají přímou odpovědnost za správu vnějších hranic EU;
- 5) zlepšení cílených informačních kampaní a kampaní k zvyšování povědomí, které mají občanům objasnit práva a povinnosti v rámci bezvízového styku, včetně informací o odpovědnosti za zneužití práv v rámci bezvízového režimu.

Komise rovněž doporučuje, aby ty členské státy EU a státy přidružené k Schengenu, které čelí největšímu přílivu neodůvodněných žádostí o azyl ze zemí ze západního Balkánu, uvažily přijetí dodatečných opatření v těchto oblastech:

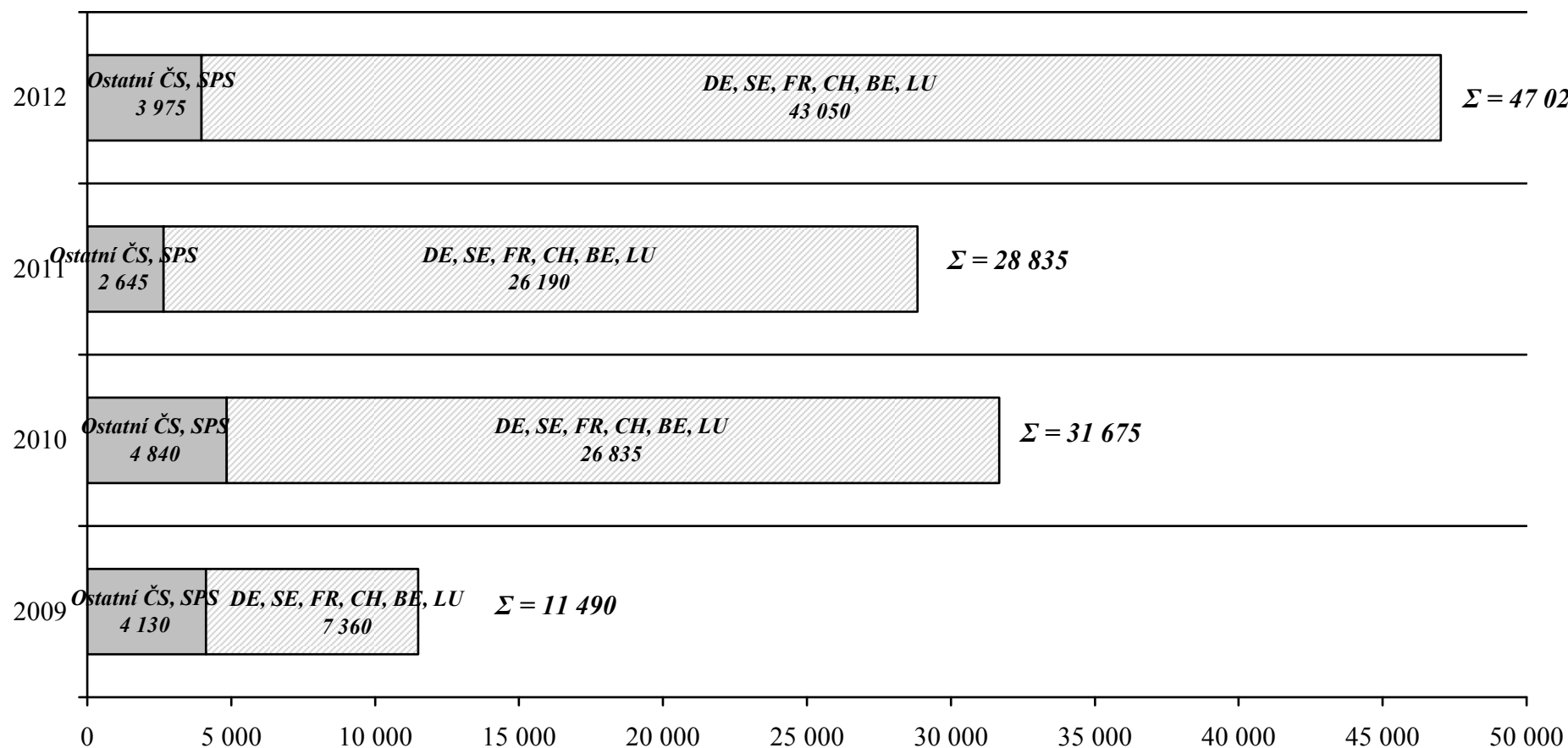
- případné zjednodušení azylových řízení u občanů z pěti zemí západního Balkánu s bezvízovým stykem;

- další posílení operativní spolupráce, včetně prostřednictvím styčných úředníků, se zeměmi s bezvízovým stykem;
- napomáhání zemím s bezvízovým stykem při vypracovávání účinnějších veřejných komunikačních kampaní k informování občanů o jejich právech a povinnostech v rámci bezvízového režimu.

Komise bude i nadále posuzovat provádění těchto opatření prostřednictvím stávajícího mechanismu monitorování v období po liberalizaci vízového režimu a v roce 2014 předloží Evropskému parlamentu a Radě zprávu.

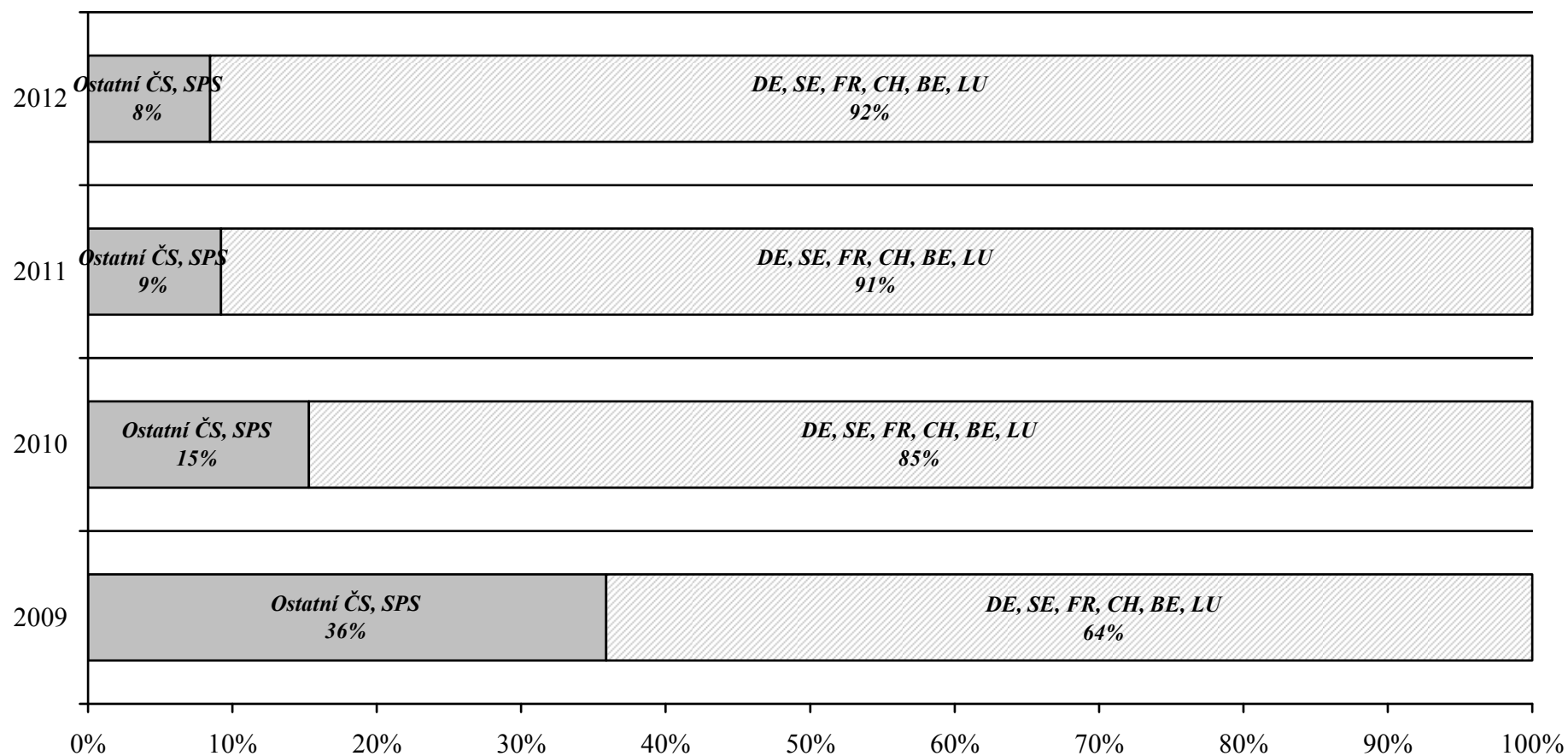
6. PŘÍLOHA

6.1. Žádosti o azyl podané občany z pěti zemí západního Balkánu v členských státech EU (ČS) a státech přidružených k Schengenu (SPS)

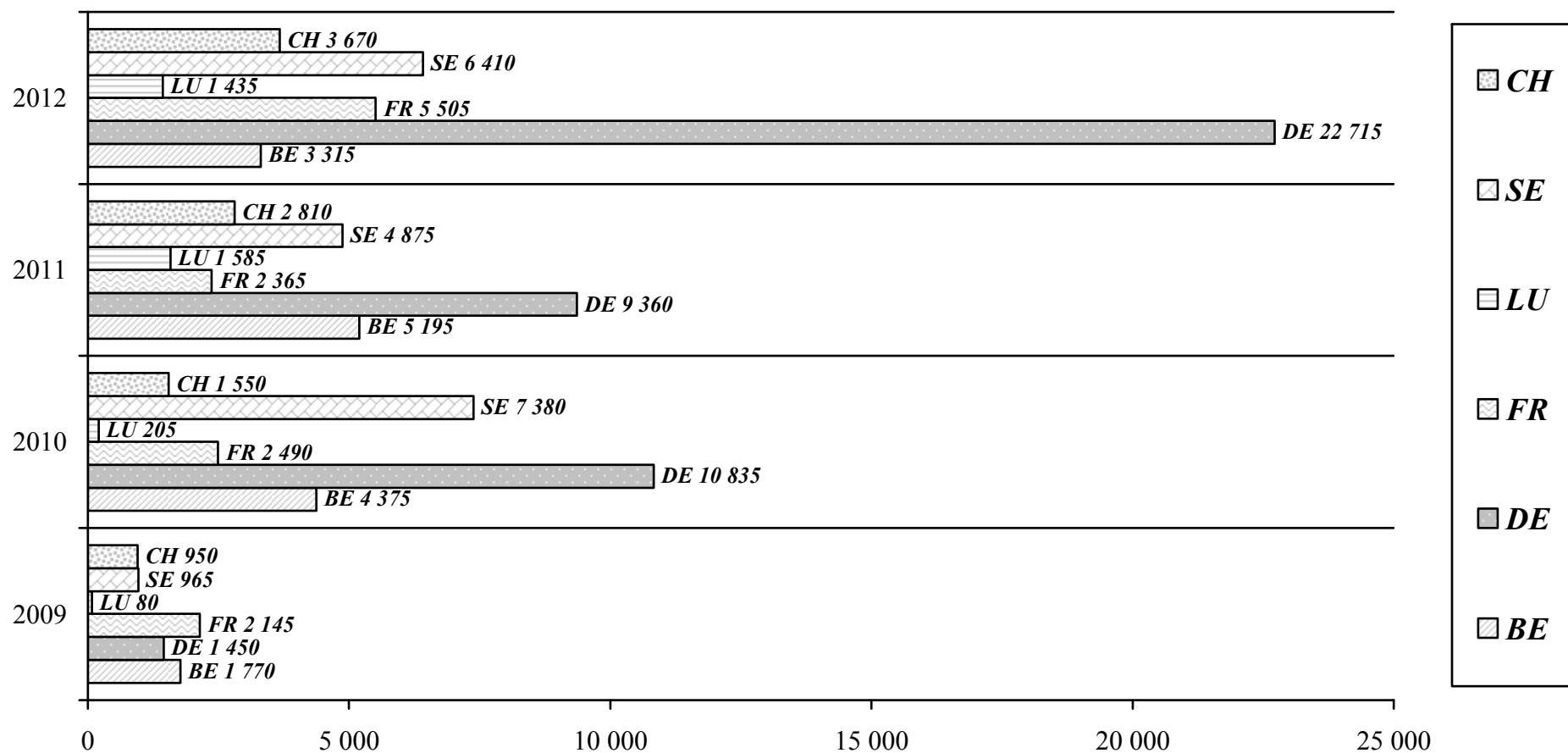
Zdroj: Eurostat

6.2. Žádosti o azyl podané občany pěti členských států západního Balkánu v členských státech EU a státech přidružených k Schengenu (v %)

Zdroj: Eurostat

6.3. Žádosti o azyl podané občany zemí západního Balkánu v nejpostiženějších členských státech EU a státech přidružených k Schengenu

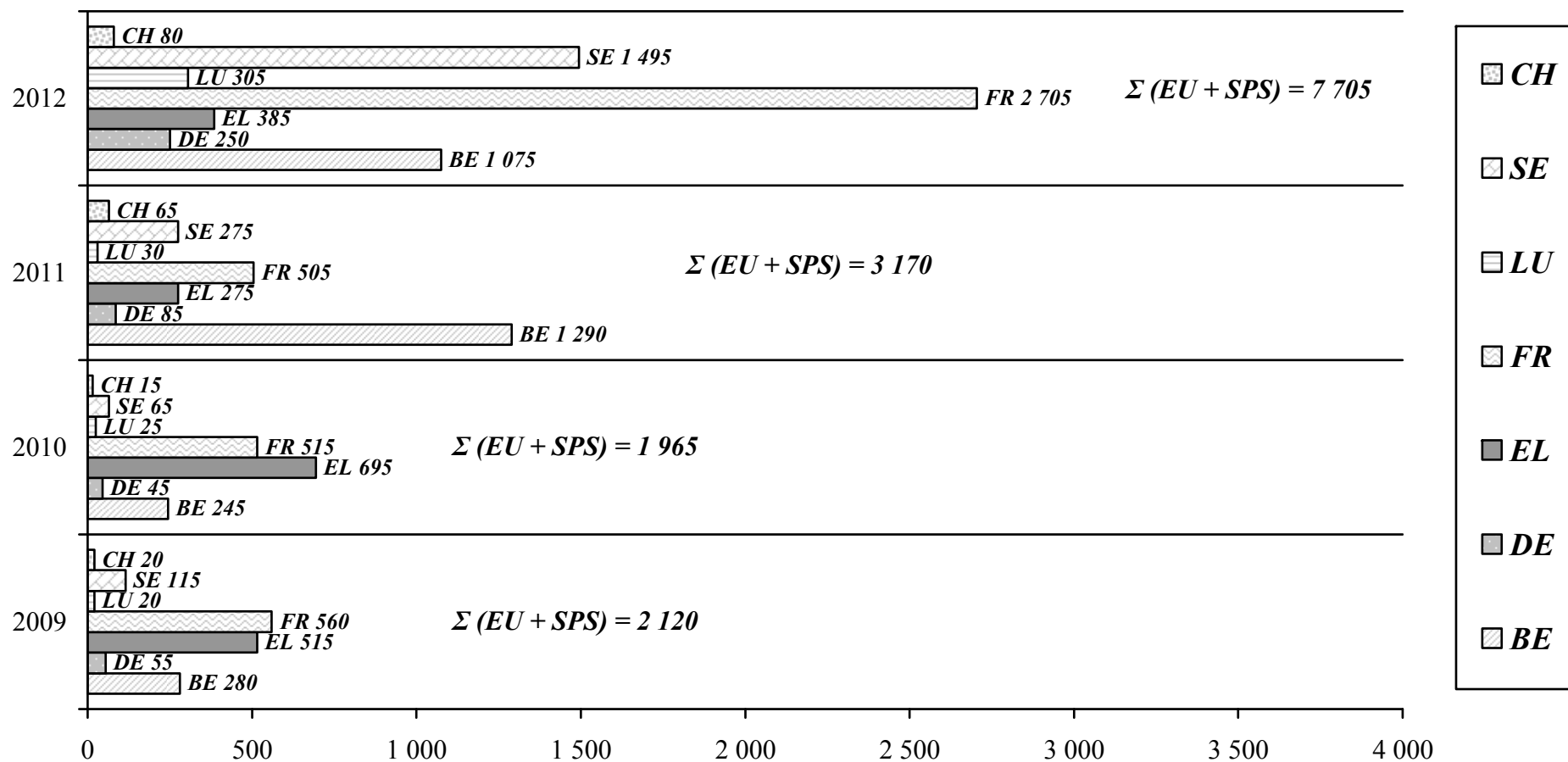
Zdroj: Eurostat

6.4. Míra uznání žádostí o azyl v řízení prvního stupně v nejpostiženějších členských státech a státech přidružených k Schengenu

Občané	ČS/SPS	Celkový počet rozhodnutí v prvním stupni				Kladná rozhodnutí v prvním stupni				Míra uznání			
		2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
MNE	BE	20	20	15	125	5	0	0	0	25,0%	0,0%	0,0%	0,0%
MNE	DE	80	110	90	355	5	0	0	5	6,3%	0,0%	0,0%	1,4%
MNE	FR	55	50	75	395	0	0	0	5	0,0%	0,0%	0,0%	1,3%
MNE	LU	5	0	35	195	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
MNE	SE	45	40	85	95	0	5	5	0	0,0%	12,5%	5,9%	0,0%
MNE	CH	15	0	15	20	5	0	5	5	33,3%	0,0%	33,3%	25,0%
MK	BE	180	390	905	625	0	25	15	15	0,0%	6,4%	1,7%	2,4%
MK	DE	75	2 480	1 740	6 240	5	5	5	10	6,7%	0,2%	0,3%	0,2%
MK	FR	50	340	495	720	5	15	5	15	10,0%	4,4%	1,0%	2,1%
MK	LU	0	0	180	230	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
MK	SE	45	630	720	430	0	5	0	0	0,0%	0,8%	0,0%	0,0%
MK	CH	30	135	325	755	15	15	5	20	50,0%	11,1%	1,5%	2,6%
SRB	BE	605	960	1 415	945	15	115	100	55	2,5%	12,0%	7,1%	5,8%
SRB	DE	675	4 830	6 105	13 095	15	30	25	25	2,2%	0,6%	0,4%	0,2%
SRB	FR	620	630	380	810	30	45	25	155	4,8%	7,1%	6,6%	19,1%
SRB	LU	10	85	440	530	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
SRB	SE	560	4 760	2 175	2 455	20	25	20	20	3,6%	0,5%	0,9%	0,8%
SRB	CH	440	450	400	1 295	210	115	120	70	47,7%	25,6%	30,0%	5,4%
ALB	BE	215	125	445	1 630	40	10	30	225	18,6%	8,0%	6,7%	13,8%
ALB	DE	60	35	65	115	5	5	15	15	8,3%	14,3%	23,1%	13,0%
ALB	FR	315	435	465	680	15	15	40	40	4,8%	3,4%	8,6%	5,9%
ALB	LU	30	5	15	130	10	0	0	0	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%
ALB	SE	105	65	185	985	10	5	20	45	9,5%	7,7%	10,8%	4,6%
ALB	CH	10	5	25	35	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
BiH	BE	95	75	295	350	5	0	0	5	5,3%	0,0%	0,0%	1,4%
BiH	DE	205	340	350	2 030	15	10	15	25	7,3%	2,9%	4,3%	1,2%
BiH	FR	240	370	110	710	15	25	15	100	6,3%	6,8%	13,6%	14,1%
BiH	LU	30	25	20	195	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
BiH	SE	95	105	365	1 335	10	10	5	5	10,5%	9,5%	1,4%	0,4%
BiH	CH	95	165	70	225	55	70	30	20	57,9%	42,4%	42,9%	8,9%
Záp. Balkán celkem	Celkem	5 005	17 660	18 005	37 735	510	550	500	880	10,2%	3,1%	2,8%	2,3%

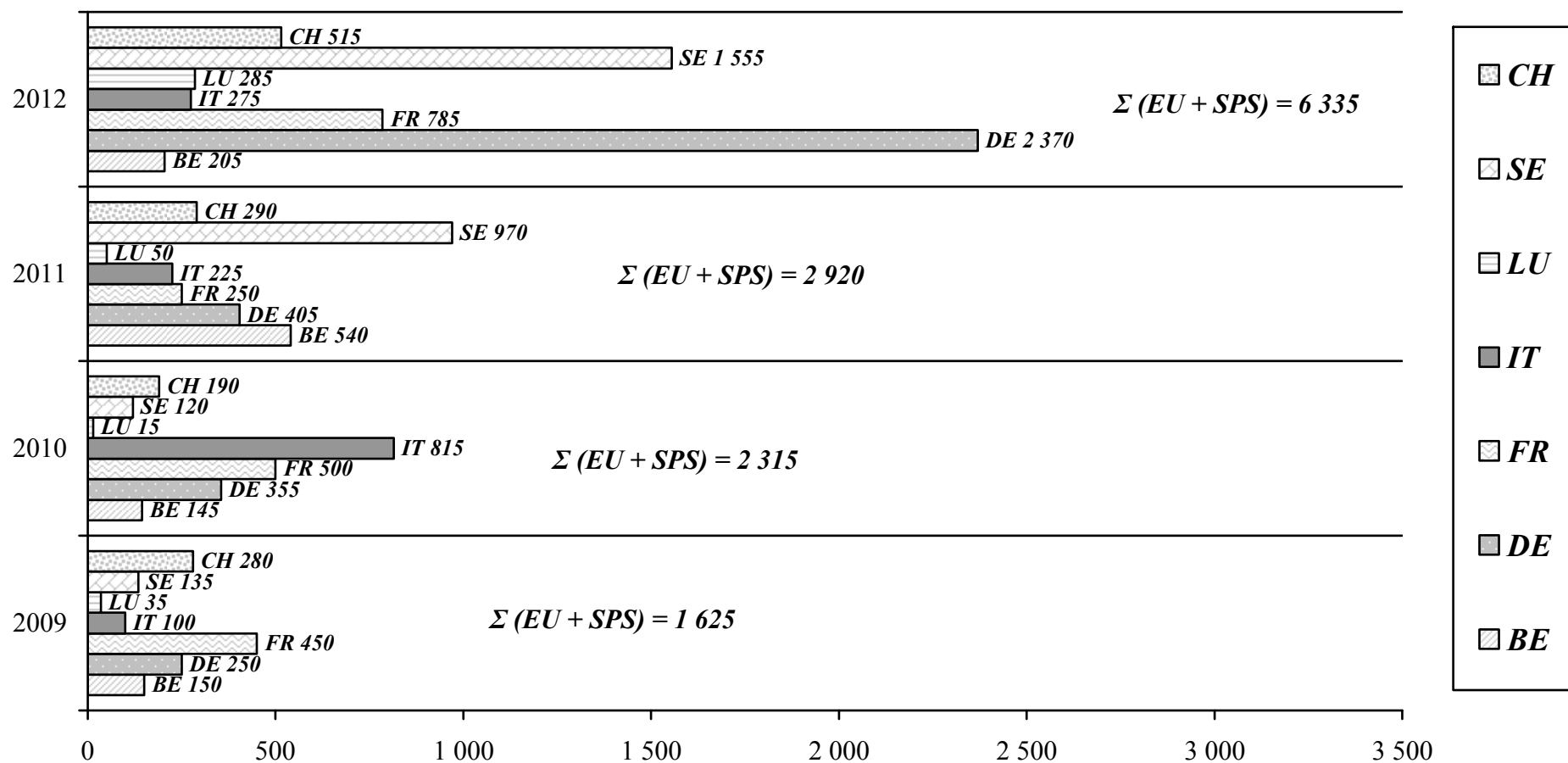
Zdroj: Eurostat

6.5. Žádosti o azyl podané občany Albánie v členských státech EU a státech přidružených k Schengenu

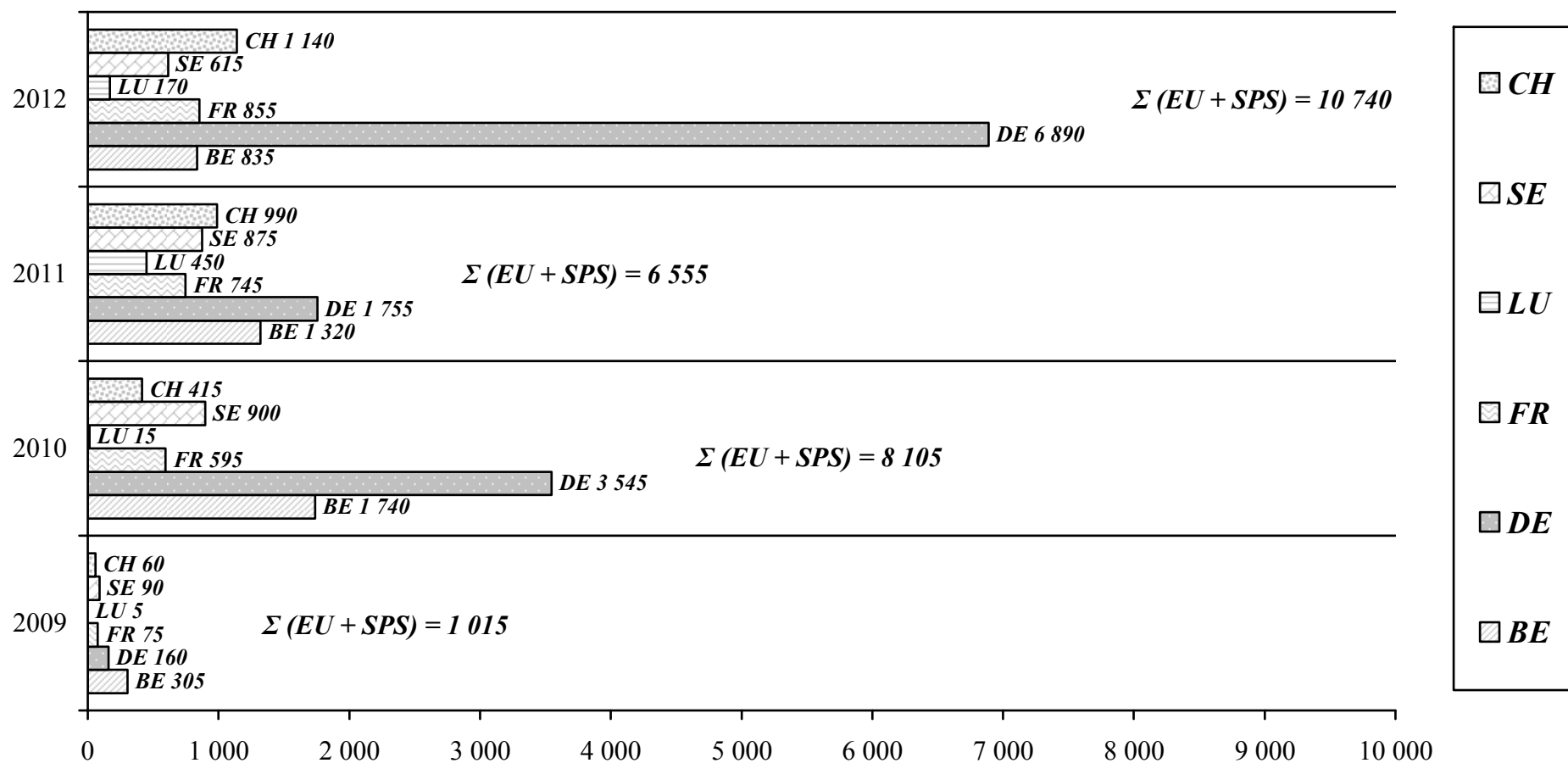
Zdroj: Eurostat

6.6. Žádosti o azyl podané občany Bosny a Hercegoviny v členských státech EU a státech přidružených k Schengenu

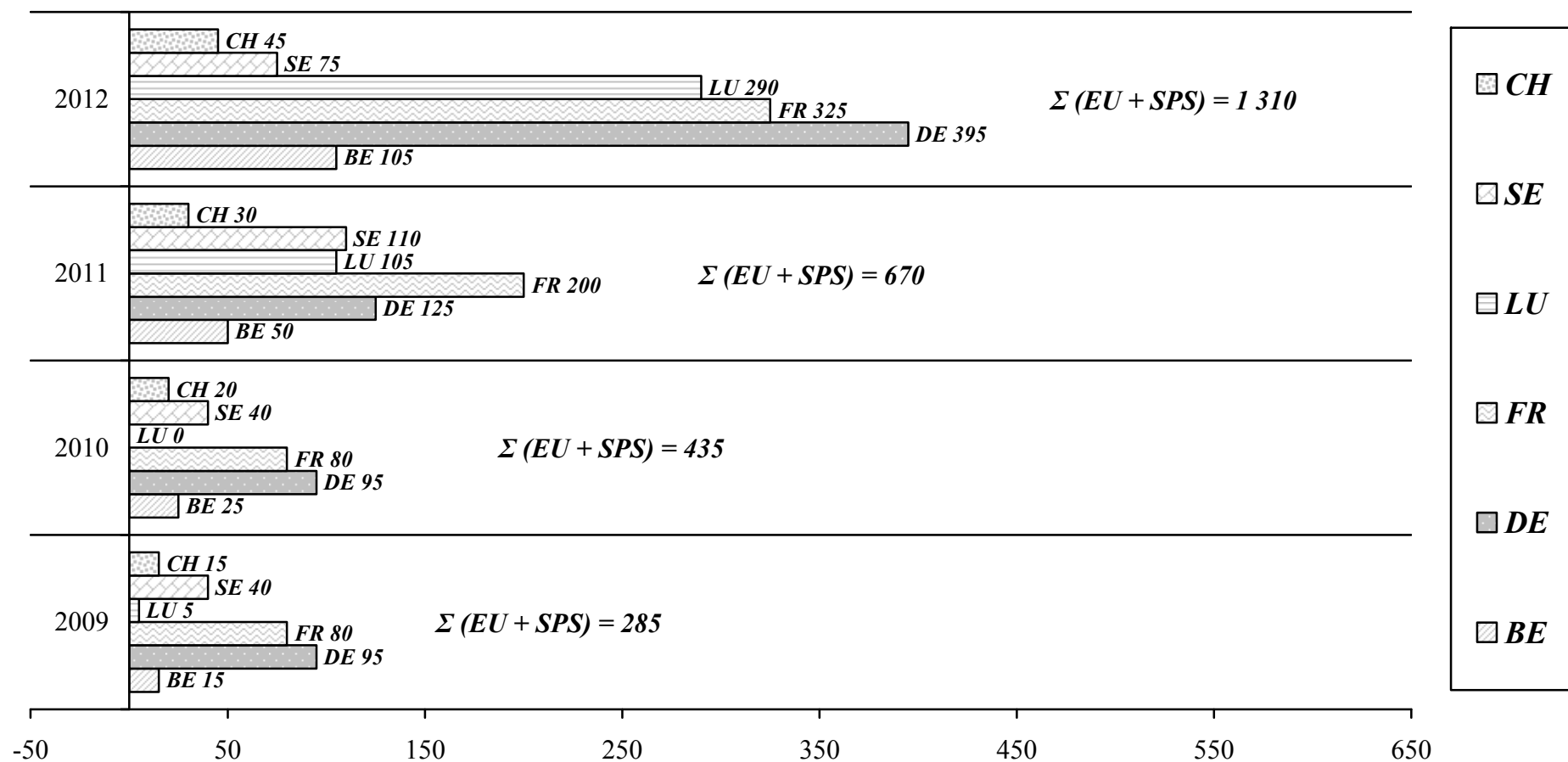
Zdroj: Eurostat

6.7. Žádosti o azyl podané občany Bývalé jugoslávské republiky Makedonie v členských státech EU a státech přidružených k Schengenu

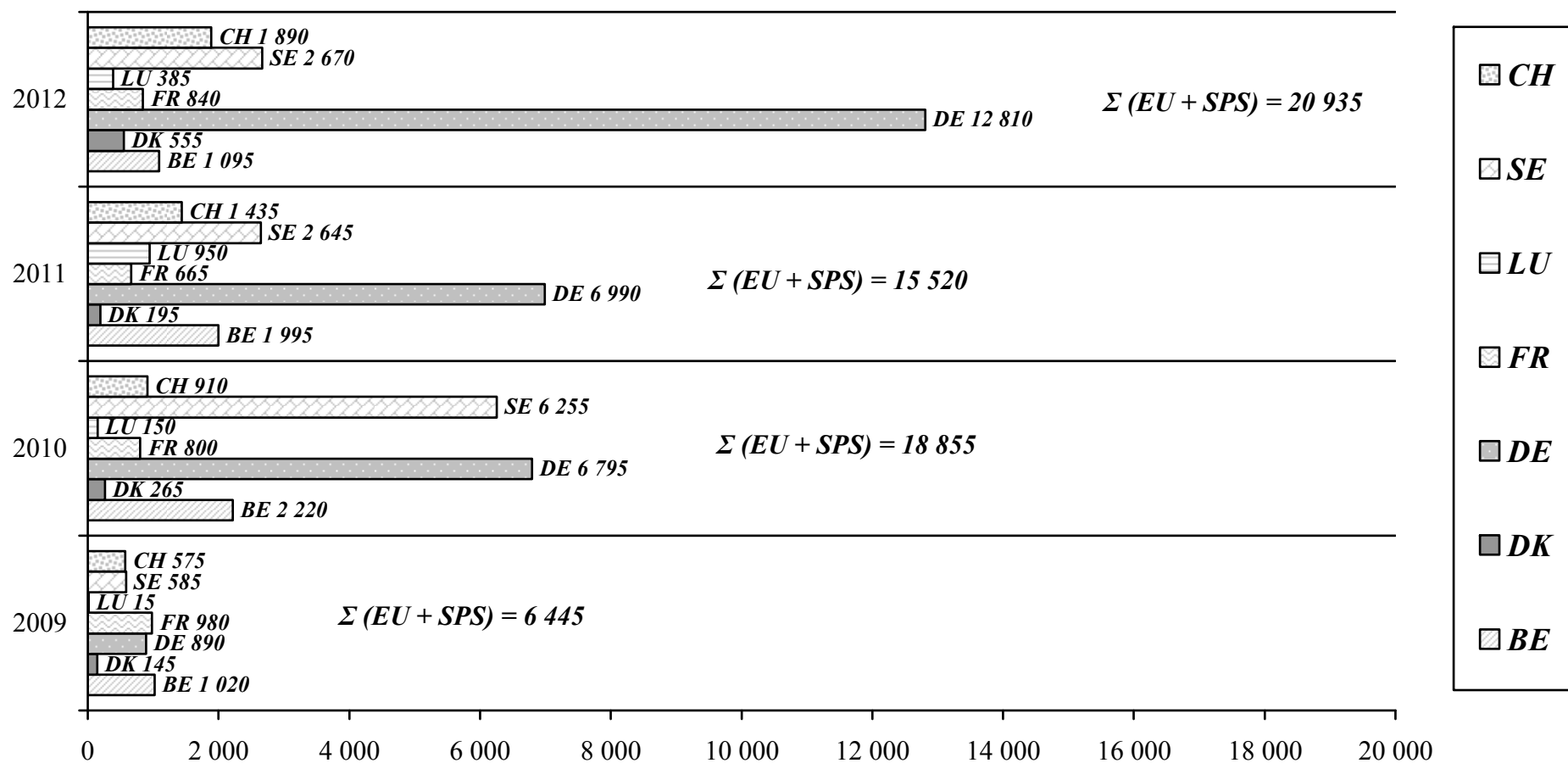
Zdroj: Eurostat

6.8. Žádosti o azyl podané občany Černé Hory v členských státech EU a státech přidružených k Schengenu

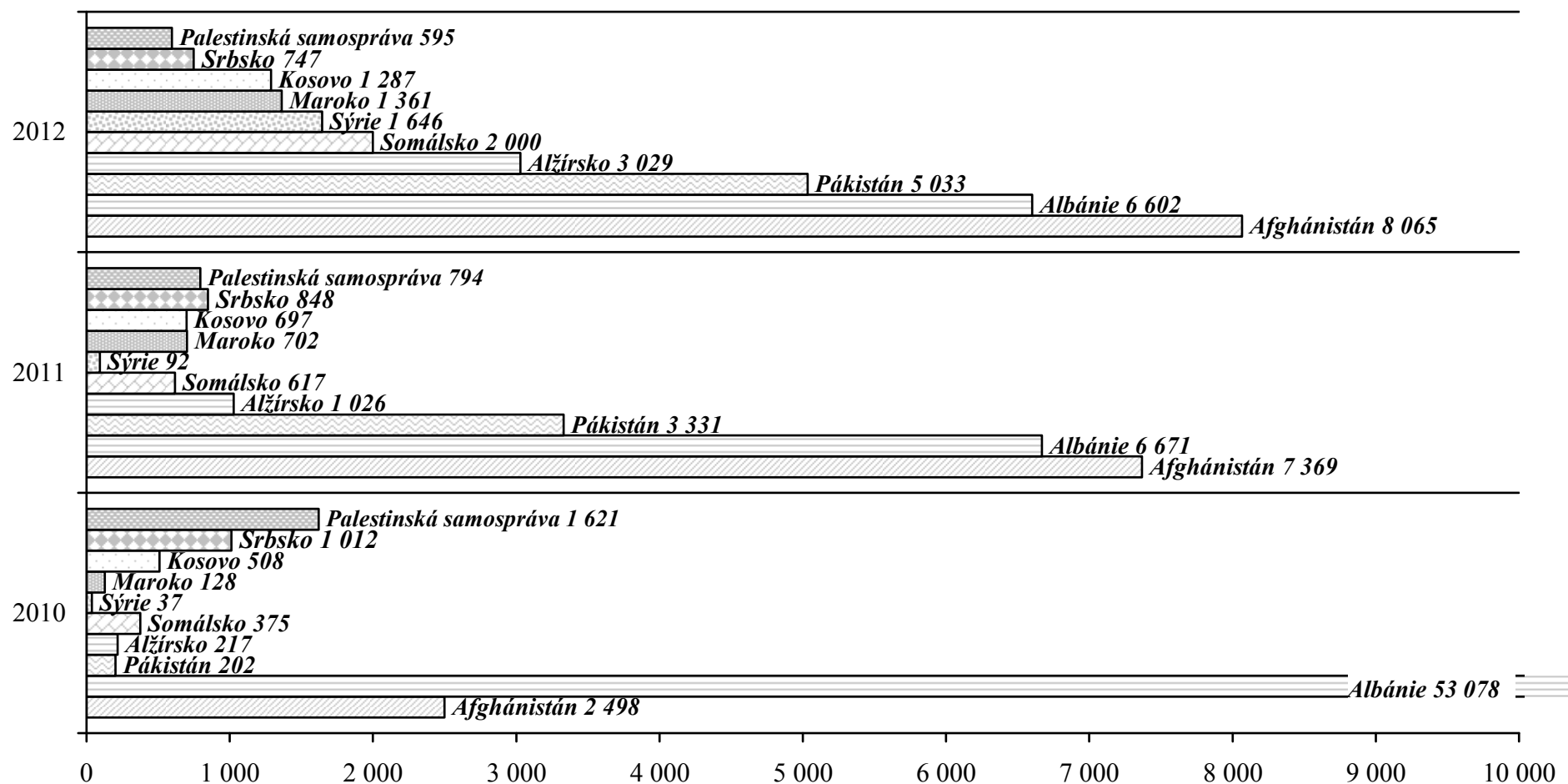
Zdroj: Eurostat

6.9. Žádosti o azyl podané občany Srbska v členských státech EU a státech přidružených k Schengenu

Zdroj: Eurostat

6.10. Zjištěné počty občanů, kteří překročili nelegálně vnější hranice EU (na zelené hranici)

Zdroj: Eurostat